

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Κοινωνικής και Πολιτικής Διοίκησης

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τίτλος διπλωματικής εργασίας

Ο Ρόλος των Καθηγητών ΙΕΚ στο Σύγχρονο
Σχεδιασμό και Διοίκηση των Προγραμμάτων
Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Όνομα φοιτήτριας: Τσόκολα Παναγιώτα
ΑΜ: 3032201801524

Όνοματα επιβλεπόντων καθηγητών: Κουτσαμπέλας Χρήστος
Φωτόπουλος Νικόλαος

Τριμελής εξεταστική επιτροπή: Δημόπουλος Κωνσταντίνος
Κουτσαμπέλας Χρήστος
Φωτόπουλος Νικόλαος

Κόρινθος
Σεπτέμβριος, 2020

Περίληψη

Σκοπός της συγκεκριμένης ερευνητικής εργασίας, είναι να διακρίνουμε πως μπορεί να οριοθετηθεί η ενεργή και άμεση συμμετοχή των καθηγητών στα ΙΕΚ στο σύγχρονο σχεδιασμό και Διοίκηση των Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Τα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας είναι τα παρακάτω :

- ✓ Ποιος είναι ο ρόλος των καθηγητών στα ΙΕΚ στον ορθό σχεδιασμό διδασκαλίας ενηλίκων;
- ✓ Ποιος είναι ο ρόλος των καθηγητών στα ΙΕΚ στην ορθή διοίκηση των ΙΕΚ με απώτερο σκοπό την ολοκληρωμένη παροχή διδασκαλίας στους ενήλικες;
- ✓ Υπάρχει ανατροφοδότηση μεταξύ του κάθε ΙΕΚ με το υπουργείο;

Η παρούσα έρευνα έχει διενεργηθεί με στόχο να εμβαθύνουμε στο υπό διερεύνηση ζήτημα, δηλαδή στους παράγοντες οι οποίοι σχετίζονται με την οριοθέτηση των λόγων και κινήτρων της συμμετοχής των καθηγητών στα ΙΕΚ στο σύγχρονο σχεδιασμό και Διοίκηση των Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων, με σκοπό να κατανοηθεί ο ρόλος τους στα προγράμματα αυτά καθώς και στην ώθηση των ενηλίκων σε μια νέα μορφή εκπαίδευσης και μάθησης όπως στα ΙΕΚ της χώρας.

Η συγκεκριμένη μεθοδολογική προσέγγιση έχει στηριχθεί στη χρήση ερωτηματολογίου, δηλαδή ενός ποσοτικού μεθοδολογικού πλαισίου ώστε να μελετήσουμε και να αναλύσουμε καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η οριοθέτηση των λόγων και κινήτρων της συμμετοχής των καθηγητών στα ΙΕΚ στο σύγχρονο σχεδιασμό και Διοίκηση των Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Στην έρευνα πήραν μέρος καθηγητές που εργάζονται σε ΙΕΚ. Στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς, δόθηκε προς απάντηση συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο με σκοπό να απαντήσουν με ειλικρίνεια στις σχετικές ερωτήσεις.

Συμμετείχαν 278 εκπαιδευτικοί από ΙΕΚ, με τυχαία επιλογή από διάφορους νομούς της χώρας και σε χρονικό διάστημα ενός μήνα (τέλη Μαρτίου μέχρι τέλη Απριλίου). Σε όλα τα ΙΕΚ πριν να σταλθεί το ερωτηματολόγιο υπήρξε επικοινωνία με τον εκάστοτε διευθυντή και δόθηκε ειδική άδεια από υπουργείο παιδείας όπου αυτή ζητήθηκε.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας συμπεραίνουμε ότι οι εκπαιδευτικοί σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό μπορούν και επιλέγουν το θεματικό περιεχόμενο όπως επίσης έχουν αυτονομία ώστε να γίνεται εισαγωγή καινοτόμων δράσεων στο πλαίσιο των μαθημάτων τους και στην επιλογή της διδακτέας ύλης.

Όσον αφορά για την υποστήριξη στην οργάνωση και υλοποίηση των προγραμμάτων των ΙΕΚ τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι έχουν μεγάλη ελευθερία στο να είναι δημιουργικοί στην διδακτική τους προσέγγιση, ενώ δεν υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης του κάθε προγράμματος ΙΕΚ.

Πίνακας περιεχομένων

Κατάλογος πινάκων	4
Κατάλογος γραφημάτων	5
Ορολογία	7
Συντομογραφίες - Ακρωνύμια.....	9
Εισαγωγή.....	10
Κεφάλαιο 1 ^ο _Θεωρητικό Εννοιολογικό Πλαίσιο.....	12
1.1 Ορισμός και Χαρακτηριστικά της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης	12
1.2 Η Επαγγελματική Κατάρτιση στην Ελλάδα.....	14
1.2.1 Στόχοι της Επαγγελματικής Κατάρτισης	15
1.3 Περιγραφή της ΕΕΚ στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα.....	16
1.4 Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης.....	17
1.5 Προγράμματα σε Σχολεία Μεταδευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΙΕΚ).....	18
1.6 Προγράμματα που Προσφέρονται από τα Κολέγια.....	19
1.7 Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση – Κέντρα Δια Βίου Μάθησης.....	21
1.8 ΟΑΕΔ και Προγράμματα Μαθητείας	22
1.9 Άλλες Μορφές Επαγγελματικής Κατάρτισης	23
Κεφάλαιο 2 ^ο	25
2.1 Θεσμικό Πλαίσιο, Στόχοι και Λειτουργία των ΙΕΚ στην Ελλάδα	25
2.2 Η Έννοια και τα Χαρακτηριστικά των Ι.Ε.Κ. στην Ελλάδα	25
2.3 Δομή λειτουργίας των ΙΕΚ.....	27
Κεφάλαιο 3 ^ο _ Σχεδιασμός & Διοίκηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων...29	
3.1 Φορείς Επαγγελματικής Κατάρτισης	29
3.1.1 Ινστιτούτο Επιμόρφωσης για Εργαζόμενους Δημοσίου Τομέα	30
3.1.2 Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ).....	30
3.1.3 Σχολές Γονέων	31
3.1.4 Κέντρο Απόμακρης Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Ενηλίκων (ΚΕΕΕΝΑΡ)	
Δια βίου Προγράμματα.....	31
Κεφάλαιο 4 ^ο	32
4.1 Γενικά Στοιχεία για την Εκπαίδευση Ενηλίκων	32
4.2 Συμπεράσματα Σχετικά με τους Αποφοίτους των ΙΕΚ και την Εύρεση Αγοράς Εργασίας	34
Κεφάλαιο 5ο_ Μεθοδολογία της έρευνας.....	37
5.1 Μέθοδος συλλογής δεδομένων.....	37
5.2 Ανάλυση ερωτηματολογίου.....	37
5.3 Δείγμα.....	38
5.4 Πιλοτικό στάδιο	39
5.5 Κύρια ερευνητική διαδικασία.....	39
Κεφάλαιο 6ο_ Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας.....	40
6.1 Περιγραφική στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων της κύριας έρευνας.....	40
6.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά - Προφίλ εκπαιδευτικών	40
6.3 Η εμπλοκή των καθηγητών στο σχεδιασμό των προγραμμάτων	45
6.4 Η υποστήριξη στην οργάνωση και υλοποίηση των προγραμμάτων.....	53
6.5 Ανατροφοδότηση στην λειτουργία των προγραμμάτων	60
6.6 Ερώτηση ανοικτού τύπου: Υπάρχουν και άλλες διαστάσεις του καθηγητή που είναι σημαντικές;	69
Κεφάλαιο 7_ Συμπεράσματα	70
Κεφάλαιο 8ο_ Προτάσεις.....	72
8.1 Προτάσεις Εκπαιδευτικής Πολιτικής.....	72
8.2 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	75
Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	76
Ερωτηματολόγιο.....	81

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: Φύλο	40
Πίνακας 2: Ηλικία	41
Πίνακας 3: Έτη εμπειρίας στην εκπαίδευση.....	41
Πίνακας 4: Μορφή απασχόλησης.....	42
Πίνακας 5: Εκπαιδευτικό επίπεδο	42
Πίνακας 6: Γνωστικά Αντικείμενα.....	43
Πίνακας 7: Διδασκαλία σε παραπάνω από ένα ΙΕΚ.....	43
Πίνακας 8: Επιμόρφωση στις νέες τεχνολογίες.....	44

Κατάλογος γραφημάτων

- Γράφημα 1.** Ως εκπαιδευτικός επιλέγω το θεματικό περιεχόμενο του Προγράμματος μου.
.....Σελ.45
- Γράφημα 2.** Υπάρχει παιδαγωγική αυτονομία για να εισάγω καινοτόμες δράσεις στο πλαίσιο των μαθημάτων μου.....Σελ.46
- Γράφημα 3.** Ως εκπαιδευτικός επιλέγω, σε συνεργασία με τους εκπαιδευομένους, το θεματικό περιεχόμενο του Προγράμματος.....Σελ.47
- Γράφημα 4.** Δημιουργώ δικό μου εκπαιδευτικό υλικό και σημειώσεις για το μάθημα που διδάσκω.
.....Σελ.48
- Γράφημα 5.** Έχω τη δυνατότητα να παρέμβω στην διδασκόμενη ύλη, να τροποποιήσω τους στόχους ή τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσω κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας.
.....Σελ.49
- Γράφημα 6.** Έχω μεγάλη συμμετοχή στην επιλογή της διδακτέας ύλης.....Σελ.50
- Γράφημα 7.** Είμαι ελεύθερος/η να χρησιμοποιώ εναλλακτικές διαδικασίες στη διδασκαλία μου.
.....Σελ.51
- Γράφημα 8.** Το πρόγραμμα σπουδών δεν μου δίνει μεγάλη ελευθερία.....Σελ.52
- Γράφημα 9.** Δίνεται η δυνατότητα της εμπλοκής μου ως εκπαιδευτικός στην πρακτική άσκηση των σπουδαστών μου.....Σελ.53
- Γράφημα 10.** Είμαι ελεύθερος/η να είμαι δημιουργικός/ή στη διδακτική μου προσέγγιση.
.....Σελ.54
- Γράφημα 11.** Δεν ελέγχω πλήρως το πώς οργανώνεται ο χώρος της αίθουσας.....Σελ.55
- Γράφημα 12.** Η διδασκαλία μου εστιάζει στους σκοπούς και τους στόχους τους οποίους επιλέγω εγώ.....Σελ.56
- Γράφημα 13.** Τα διδακτικά υλικά τα οποία χρησιμοποιώ στην τάξη μου επιλέγονται κυρίως από εμένα.....Σελ.57

- Γράφημα 14.** Μπορώ να επιλέγω τις δραστηριότητες διδασκαλίας στην τάξη μου.....Σελ.58
- Γράφημα 15.** Στη διδασκαλία μου χρησιμοποιώ τεχνολογικά μέσα.....Σελ.59
- Γράφημα 16.** Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης του προγράμματος;.....Σελ.60
- Γράφημα 17.** Υπάρχουν τρόποι προβολής των αποτελεσμάτων στην τοπική ή/και την ευρύτερη κοινωνία;.....Σελ.61
- Γράφημα 18.** Υπάρχει ενημέρωση των εκπαιδευτικών για επιστημονικές συναντήσεις, σεμινάρια, ημερίδες κ.ά. των τομέων ευθύνης τους;.....Σελ.62
- Γράφημα 19.** Δύνανται τα ΙΕΚ να συνεργάζονται για θέματα επιμόρφωσης με φορείς π.χ. της πανεπιστημιακής κοινότητας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, με ειδικούς επιστήμονες κ.ά., ανάλογα με τις θεματικές των προγραμμάτων;.....Σελ.63
- Γράφημα 20.** Η διοίκηση του ΙΕΚ ενθαρρύνει την ανάπτυξη υψηλών επιδόσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού στο έργο τους;.....Σελ.64
- Γράφημα 21.** Λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού στις αποφάσεις που παίρνονται από τη διοίκηση του ΙΕΚ;.....Σελ.65
- Γράφημα 22.** Είναι καλές οι σχέσεις μεταξύ του διευθυντή του ΙΕΚ και του εκπαιδευτικού προσωπικού;.....Σελ.66
- Γράφημα 23.** Ως εκπαιδευτικός παρέχω ως προς τα θέματα συμβουλευτικής στον επαγγελματικό προσανατολισμό των σπουδαστών μου;.....Σελ.67
- Γράφημα 24.** Το πρόγραμμα σπουδών έχει σχέση με την αγορά εργασίας;.....Σελ.68

Ορολογία¹

Αγορά Εργασίας: Η αγορά εργασίας αφορά στις διεργασίες που διευκολύνουν τη συνάντηση της προσφοράς και της ζήτησης θέσεων εργασίας.

Αρχική κατάρτιση: Η πρώτη ολοκληρωμένη σειρά διαδικασιών απόκτησης δεξιοτήτων που οδηγούν στην ένταξη σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα.

Δια βίου μάθηση: Όλες οι δραστηριότητες μάθησης (τυπικής, μη τυπικής, άτυπης), σε κάθε ηλικία, που στοχεύουν στην προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική βελτίωση του ατόμου. Η αναγκαιότητα της Δια βίου Μάθησης για την ανάπτυξη συνίσταται στο γεγονός ότι είναι συντελεστής ανάπτυξης και αποτελεί βάση όλων των άλλων συντελεστών ανάπτυξης (οικονομία, διοίκηση, εκπαίδευση, τεχνολογία, έρευνα) ταυτόχρονα.

Επαγγελματική ανάπτυξη: Η πορεία διαμόρφωσης και συνεχούς αναδιαμόρφωσης της επαγγελματικής ζωής ενός ατόμου. Η σύγχρονη οικονομία σε συνδυασμό με τις εξελίξεις στον τεχνολογικό τομέα, έκανε δυναμική την έννοια της επαγγελματικής αποκατάστασης και ως εκ τούτου συχνά οι άνθρωποι καλούνται να προσανατολιστούν σε αλλαγές στο επάγγελμά τους ή στην πλήρη αλλαγή επαγγέλματος. Το ένα επάγγελμα για όλη τη ζωή του ατόμου δεν αποτελεί πια τον κανόνα.

Επαγγελματική κατάρτιση: Επαγγελματική εκπαίδευση εστιασμένη σε ειδικές επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες σε σχέση με ένα επάγγελμα.

Ικανότητα: Η αποτελεσματική αξιοποίηση ενός ατόμου να χρησιμοποιεί γνώσεις και δεξιότητες λειτουργικά σε όλους τους τομείς της ζωής του.

Κοινωνικοί εταίροι: Οργανωμένα σύνολα εργοδοτών, εργοδοτούμενων, οργανωμένα σύνολα ειδικών κατηγοριών ή/και ενδιαφερόντων. Ο ρόλος των Κοινωνικών Εταίρων, πέρα από την παροχή υπηρεσιών στα μέλη τους, είναι σημαντικός στη διαμόρφωση πολιτικής μέσω του Κοινωνικού Διαλόγου.

Μαθητεία: Συνδυαστική διαδικασία της εκπαίδευσης στη θέση εργασίας και σε αίθουσες διδασκαλίας. Ως μαθητεία – βάσει των υφιστάμενων θεσμικών διατάξεων που ισχύουν αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα – ορίζεται το εκπαιδευτικό σύστημα που συνδυάζει τη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση στην τάξη με την πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Με αυτό τον τρόπο, αποκτά ο μαθητής επαγγελματική εμπειρία σε πραγματικές συνθήκες εργασίας. Στη μαθητεία υπογράφεται

¹ Ο κοινωνικός διάλογος για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα.

σύμβαση εργασίας με τον εργοδότη και προβλέπεται αμοιβή για το μαθητευόμενο. Ο εργοδότης δεσμεύεται να παράσχει επαγγελματική κατάρτιση για συγκεκριμένο επάγγελμα.

Μη τυπική εκπαίδευση: Είναι όλες οι οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από φορείς εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και απευθύνονται σε ενηλίκους ή ανηλίκους.

Πρακτική άσκηση: Το χρονικό διάστημα όπου κατά τη διάρκεια φοίτησης ο εκπαιδευόμενος καταρτίζεται παράλληλα σε πραγματικό χώρο εργασίας του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα και σε αρμοδιότητες συναφείς με αυτές των σπουδών του. Η διαφορά μεταξύ πρακτικής άσκησης και μαθητείας είναι ότι η αμιγώς πρακτική άσκηση έπεται της θεωρητικής εκπαίδευσης ενώ στη μαθητεία συμμετέχει συνδυαστικά και στους δύο χώρους εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Προσόν: Νοείται το επίσημο αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης από τον αρμόδιο φορέα, ο οποίος επιβεβαιώνει ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένα πρότυπα ή/και συγκεκριμένες προδιαγραφές.

Συντομογραφίες – Ακρωνύμια

CEDEFOP: Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης

EQF: Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων

ΓΓΔΒΜ: Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης

ΓΣΕΒΕΕ: Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας

ΓΣΕΕ: Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας

ΕΚΑΑΠ: Εθνικό Κέντρο Ακαδημαϊκής Αναγνώρισης και Πληροφόρησης

Ε.Π.Π: Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων

ΕΟΠΠΕΠ: Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού

ΕΣΣΕ: Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου & Επιχειρηματικότητας

Ι.Ε.Κ: Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ι.Ι.Ε.Κ: Ιδιωτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΚΕΕ: Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων

ΟΑΕΔ: Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

ΣΕΒ: Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών

Εισαγωγή

Το ΙΕΚ ανήκει στη μεταδευτεροβάθμια εκπαιδευτική κλίμακα, μπορεί να δημόσιο ή ιδιωτικό. Επίσης ανήκει στην Μη Τυπική Εκπαίδευση ή στην Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση.

Ο ρόλος του ΙΕΚ είναι ιδιαίτερα σημαντικός σήμερα καθώς προσφέρει εναλλακτικές επαγγελματικές διεξόδους σε μια εποχή που ολοένα αυξάνεται η ανεργία. Σημαντικό είναι το πλεονέκτημα των ΙΕΚ στο ότι προσφέρουν κατάρτιση σε εξειδικευμένα επαγγέλματα.

Είναι πολλοί οι τομείς και αντίστοιχα και οι κατευθύνσεις που μπορεί κάποιος να ακολουθήσει στο ΙΕΚ (Οδηγοί Σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν.4186/2013 ²) και πιο συγκεκριμένα οι ομάδες Προσανατολισμού είναι:

- ❖ Των Τεχνολογικών Εφαρμογών με τους τομείς πληροφορικής, ένδυσης και υπόδησης και δομικών έργων.
- ❖ Της Διοίκησης & Οικονομίας με τον τομέα Διοίκησης & Οικονομίας.
- ❖ Της Γεωπονίας, Τεχνολογίας Τροφίμων & Διατροφής.
- ❖ Η Ομάδα Επαγγελμάτων Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.
- ❖ Η Ομάδα Προσανατολισμού Επαγγελμάτων Τουριστικών Επιχειρήσεων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας.
- ❖ Η Ομάδα Προσανατολισμού Υγείας & Πρόνοιας
- ❖ Οι επιμέρους τομείς & επαγγέλματα και πιο συγκεκριμένα οι εξής :
  1. Τεχνικός Αισθητικής τέχνης & Μακιγιάζ.
  2. Τεχνικός Κομμωτικής τέχνης.
  3. Τεχνικός Αισθητικός Ποδολογίας – Καλλωπισμού Νυχιών & Ονυχοπλαστικής.
  4. Στέλεχος Ασφαλείας Προσώπων & Υποδομών.
  5. Εκπαιδευτής Υποψηφίων Οδηγών αυτοκινήτων και μοτοσικλετών.
  6. Επιμελητής Πτήσεων.
  7. Στέλεχος Υπηρεσιών Αερομεταφοράς.
  8. Στέλεχος Θαλασσοθεραπείας /Λουτροθεραπείας – spa.
  9. Προπονητής Αθλημάτων.

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων έχει αποκτήσει σημαντικό ρόλο σύμφωνα με το θεσμό της σύγχρονης εκπαίδευσης ενηλίκων και διαφοροποιείται από τον τυπικό δάσκαλο. Ο ρόλος του είναι πολύπλοκος και στηρίζεται στις ισότιμες σχέσεις που θα αναπτύξει με τους εκπαιδευόμενούς του, στηριζόμενος στον διάλογο.

Πιο συγκεκριμένα ο εκπαιδευτής ενηλίκων έχει διάφορους ρόλους, όπως αυτός του συντονιστή, του καταλύτη, του διαμεσολαβητή, του καθοδηγητή, του υποστηρικτή - εμπνευστή και λόγω της πολλαπλότητας των ρόλων αυτών η θέση του εκπαιδευτή ενηλίκων είναι πολυδιάστατη και με μεγάλες απαιτήσεις.

² <http://www.gsae.edu.gr/el/toppress/1427-odigoi-spoudon-eidikotiton-iek-tou-n-4186-2013>

Ο ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης/κατάρτισης στη σύγχρονη αγορά εργασίας είναι πολύ σημαντικός. Η επαγγελματική εξέλιξη του 21^{ου} αιώνα εξαρτάται πλέον από την συνεχή μάθηση και την αυτοκατευθυνόμενη πρόοδο.

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από συνεχείς τεχνολογικές εξελίξεις και, σε συνδυασμό με τις προτεραιότητες της σύγχρονης πραγματικότητας (διαρθρωτικές αλλαγές στην αγορά εργασίας, οικονομικές αλλαγές σε διεθνές επίπεδο, κλιματική αλλαγή και άλλα) για να μην απαξιωθούν τα προσόντα και οι ικανότητες του κάθε επαγγελματία, θα πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης μέσα από την Δια Βίου Μάθηση (επιμόρφωση, επανεκπαίδευση, επανακατάρτιση).

Το ερευνητικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η έρευνά μας είναι η ανάδειξη του σημερινού ρόλου των καθηγητών δημόσιων ΙΕΚ. Πιο συγκεκριμένα, όσο αφορά την πλευρά των εκπαιδευτών ενηλίκων οι οποίοι εργάζονται σε ΙΕΚ της χώρας, επιδιώκουμε να αναδείξουμε ποιος είναι ο ρόλος τους στον σύγχρονο σχεδιασμό και την διοίκηση των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων. Το θέμα αυτό δεν είναι διερευνημένο σε βάθος στην βιβλιογραφία και ο στόχος της έρευνας είναι να το εξετάσει και να καλύψει ερευνητικά/βιβλιογραφικά κενά.

Στην χώρα μας επενδύονται σημαντικά κεφάλαια για την διεξαγωγή προγραμμάτων τα οποία έχουν συγκεκριμένους στόχους για αυτό είναι εστιασμένο το ενδιαφέρον μας ως προς το ποιος είναι ο έλεγχος της ποιότητας και την αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Το πρώτο κεφάλαιο ασχολείται με το θεωρητικό εννοιολογικό πλαίσιο - δίνεται ο ορισμός και τα χαρακτηριστικά της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης. Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύεται τί είναι η επαγγελματική κατάρτιση, ποιοι οι στόχοι της και ποιες είναι οι σχολές της επαγγελματικής κατάρτισης της χώρας μας. Επίσης, γίνεται αναφορά στα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης καθώς και σε άλλες μορφές επαγγελματικής κατάρτισης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται το Θεσμικό Πλαίσιο, Στόχοι και Λειτουργία των ΙΕΚ, δίνεται η έννοια, τα χαρακτηριστικά και η δομή των ΙΕΚ.

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται ο σχεδιασμός και η διοίκηση των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο δίνεται ο ορισμός του επιμορφωτή όπως επίσης αναλύεται ο αντίκτυπος του εκπαιδευτικού προσανατολισμού στην εργασία και δίνονται συμπεράσματα σχετικά με τους αποφοίτους των ΙΕΚ και την εύρεση εργασίας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας, στο έκτο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της, στο έβδομο κεφάλαιο τα συμπεράσματά της και, τέλος, στο όγδοο κεφάλαιο υπάρχουν προτάσεις για την εκπαιδευτική πολιτική και όπως επίσης για την μελλοντική έρευνα.

Κεφάλαιο 1^ο _ Θεωρητικό Εννοιολογικό Πλαίσιο

1.1 Ορισμός και Χαρακτηριστικά της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης

Η μη τυπική εκπαίδευση, σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, είναι η παροχή εκπαίδευσης που στηρίζεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού συστήματος. Η απόκτηση πιστοποιητικού από την μη τυπική εκπαίδευση η οποία είναι αναγνωρισμένη σε εθνικό επίπεδο και οι φορείς παροχής υπηρεσιών³ είναι οι εξής:

α) η Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.) η οποία παρέχει αρχική επαγγελματική κατάρτιση στους απόφοιτους της υποχρεωτικής τυπικής εκπαίδευσης,

β) το Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) το οποίο παρέχει αρχική επαγγελματική κατάρτιση στους απόφοιτους της τυπικής μη υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ΓΕΛ και ΕΠΑΛ καθώς και των Σ.Ε.Κ. ,

γ) το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης το οποίο παρέχει συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, γενική εκπαίδευση ενηλίκων, επαγγελματικό προσανατολισμό και δια βίου συμβουλευτική και

δ) το Κολλέγιο, το οποίο παρέχει μη τυπική εκπαίδευση, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου Θ' του άρθρου πρώτου του ν.4093/2012, στους αποφοίτους της τυπικής μη υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, η μη τυπική εκπαίδευση αναφέρεται στην εκπαίδευση εκείνη που είναι θεσμοθετημένη, σκόπιμη και προγραμματισμένη από έναν εκπαιδευτικό φορέα (McCoschan et al., 2008). Το καθοριστικό χαρακτηριστικό της άτυπης εκπαίδευσης είναι ότι αποτελεί προσθήκη, εναλλακτική λύση ή / και συμπλήρωμα της επίσημης εκπαίδευσης στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης των ατόμων. Η Μη Τυπική Εκπαίδευση συχνά παρέχεται για να εξασφαλιστεί το δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση για όλους. Εξυπηρετεί ανθρώπους όλων των ηλικιών, αλλά δεν εφαρμόζει απαραίτητα μια διαρκή δομή οδών (Σαϊτης, & Γουρναρόπουλος, 2001).

Η μη Τυπική Εκπαίδευση, μπορεί να είναι σύντομης διάρκειας και συνήθως παρέχεται με τη μορφή σύντομων μαθημάτων, εργαστηρίων ή σεμιναρίων. Η μη Τυπική Εκπαίδευση, οδηγεί ως επί το πλείστον σε προσόντα που δεν αναγνωρίζονται ως επίσημα προσόντα από τις αρμόδιες εθνικές εκπαιδευτικές αρχές. Η μη τυπική εκπαίδευση μπορεί να καλύψει προγράμματα που συμβάλλουν στην παιδεία και την εκπαίδευση των ενηλίκων και της νεολαίας για τα παιδιά εκτός σχολείου, καθώς και προγράμματα σχετικά με τις δεξιότητες ζωής, τις εργασιακές δεξιότητες και την κοινωνική ή πολιτιστική ανάπτυξη (Tsiplakides, 2017a).

Επίσης, η μη τυπική εκπαίδευση συνίσταται στη συγκέντρωση εκπαιδευτικών πρακτικών που δεν περιλαμβάνονται στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτός ο κλάδος της εκπαίδευσης προωθεί την μη τυπική μάθηση. Η μη τυπική εκπαίδευση, είναι μια μεθοδολογία που μεταφράζεται σε προσεκτικά προσαρμοσμένες στους συμμετέχοντες δομημένες πρακτικές - αν και οι δραστηριότητες σπάνια

³ <http://www.opengov.gr/ypepth/?p=1670>

συνδέονται με τους συμβατικούς ρυθμούς ή τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών που προωθούν την προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική ανάπτυξη των ανθρώπων, σε εθελοντική βάση, λαμβάνοντας υπόψη ότι η μη τυπική εκπαίδευση σχετίζεται με αυτό που μπορεί κανείς να μάθει κατά τη διάρκεια καθημερινών δραστηριοτήτων (εργασία, οικογένεια, ψυχαγωγία κ.λπ.). Η μη τυπική εκπαίδευση και μάθηση μπορεί να ενισχύσει τους νέους σε σημαντικές αντιλήψεις, όπως η κοινωνική ένταξη, η καταπολέμηση των διακρίσεων και η ενεργός συμμετοχή των πολιτών, καθώς και η συμβολή στην προσωπική τους ανάπτυξη (Tsiplakides, 2017b).

Επιπλέον, η μη τυπική εκπαίδευση μπορεί να θεωρηθεί ως μια εκπαιδευτική προσέγγιση που μπορεί να δράσει συμπληρωματικά με το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015). Οι δραστηριότητες μάθησης στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, δημιουργούνται για να ανταποκρίνονται στις ανάγκες, τις φιλοδοξίες και τα ενδιαφέροντα των νέων, σε εθελοντική βάση και με επίκεντρο τον μαθητή. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο αυτό, είναι πολύ διαφορετικές και βασίζονται κυρίως στη δημιουργία υγιών περιβαλλόντων εμπιστοσύνης και ανταλλαγής εμπειριών. Αυτός ο τύπος εκπαίδευσης παρέχει προστιθέμενη αξία στους νέους, στην οικονομία και στην κοινωνία όσον αφορά την ανάπτυξη ικανοτήτων οργανισμών, συστημάτων και θεσμών.

Η εκπαίδευση αυτή ωστόσο, πραγματοποιείται σε ένα ευρύ φάσμα περιβαλλόντων και απευθύνεται σε συγκεκριμένες ομάδες, διευκολύνοντας την ένταξη των νέων με λιγότερες ευκαιρίες.

Η διάκριση της μη τυπικής εκπαίδευσης από την τυπική εκπαίδευση, είναι πως η δεύτερη θεωρείται το ιεραρχικά δομημένο, χρονολογικά ταξινομημένο «εκπαιδευτικό σύστημα», το οποίο ξεκινά από το δημοτικό σχολείο και μέσω του πανεπιστημίου και περιλαμβάνει, εκτός από τις γενικές ακαδημαϊκές σπουδές, μια ποικιλία εξειδικευμένων προγραμμάτων και ιδρυμάτων για πλήρη τεχνική και επαγγελματική κατάρτιση (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015). Αντίθετα, η άτυπη εκπαίδευση ορίζεται ως η αληθινά δια βίου διαδικασία, μέσω της οποίας κάθε άτομο αποκτά στάσεις, αξίες, δεξιότητες και γνώσεις από την καθημερινή εμπειρία και τις εκπαιδευτικές επιρροές και πόρους στο περιβάλλον του - όπως από την οικογένεια και τους γείτονες, από την εργασία και το παιχνίδι και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Η μη τυπική εκπαίδευση διαφοροποιείται από τις παραπάνω μορφές εκπαίδευσης, ως προς το γεγονός πως, ανεξάρτητα από το αν λειτουργεί ξεχωριστά ή ως ένα σημαντικό χαρακτηριστικό μιας ευρύτερης δραστηριότητας, τελικά προορίζεται να εξυπηρετήσει αναγνωρίσιμες πελατειακές σπουδές και μαθησιακούς στόχους (Σαΐτης, & Γουρναρόπουλος, 2001).

Καταλήγοντας στη παρούσα ενότητα, θα λέγαμε πως η μη τυπική εκπαίδευση έγινε μέρος του διεθνούς λόγου για την εκπαιδευτική πολιτική στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Μπορεί να θεωρηθεί ότι σχετίζεται με τις έννοιες της επαναλαμβανόμενης και της δια βίου μάθησης. Υποδηλώνει ότι ενώ οι τελευταίες έννοιες έχουν να κάνουν με την επέκταση της εκπαίδευσης και της μάθησης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, η ανεπίσημη εκπαίδευση αφορά την

αναγνώριση της σπουδαιότητας της εκπαίδευσης, της μάθησης και της κατάρτισης που πραγματοποιείται εκτός αναγνωρισμένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Ο Fordham (1993) προτείνει τέσσερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα τα οποία συνδέονται με την μη τυπική εκπαίδευση ως εξής:

- Συνάφεια με τις ανάγκες των μειονεκτούντων ομάδων.
- Ανησυχία για συγκεκριμένες κατηγορίες προσώπων.
- Η εστίαση σε σαφώς καθορισμένους σκοπούς.
- Ευελιξία στην οργάνωση και τις μεθόδους εκπαίδευσης.

1.2 Η Επαγγελματική Κατάρτιση στην Ελλάδα

Αποτελεί γεγονός πως το ποσοστό των φοιτητών που επιλέγουν την Επαγγελματική Κατάρτιση στην Ελλάδα, ποικίλλει από περιοχή σε περιοχή και κυμαίνεται από 20% έως 34% του πληθυσμού των νέων ατόμων που συμμετέχουν στο επαγγελματικό και γενικό ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο με το δευτεροβάθμιο σχολείο να φαίνεται να επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως η δομή της απασχόλησης σε κάθε περιοχή, το βιοτικό επίπεδο, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων και τη προσβασιμότητα του σχολείου μεταξύ άλλων (CTI, 2011).

Οκτώ από τους δέκα φοιτητές που επιλέγουν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, επιλέγουν την επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ μόνο δύο στους δέκα προτιμούν μια σχολή μαθητείας (μέσος όρος 17%, περιφερειακός μέσος όρος μεταξύ 10% και 26%). Οι σχολές μαθητείας που λειτουργούν από την Υπηρεσία Δημόσιας Απασχόλησης, τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) προσελκύουν πολύ περισσότερους φοιτητές από τα αντίστοιχα σχολεία επαγγελματικής κατάρτισης του Υπουργείου Παιδείας (που ονομάζονται ΣΕΚ), επειδή το σύστημα μαθητείας τους προσφέρει καλύτερες προοπτικές απασχόλησης (Tsiplakides, 2017b).

Από το 2000 και έπειτα, έχουμε τέσσερις νόμους - για το εθνικό σύστημα που συνδέει την ΕΕΚ με την απασχόληση (Ν. 3191/2003), τη συστηματοποίηση της διά βίου μάθησης (Ν. 3369/2005), την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης (Ν.3879 / 2010) και την αναδόμηση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Νόμος 4186/2013) - και έγιναν πολλές τροποποιήσεις σε μια προσπάθεια ρύθμισης του τομέα της ΕΕΚ και της διά βίου μάθησης (Γεώργιου, 2019). Αυτή η νομοθετική δραστηριότητα οφείλεται κυρίως στην έμφαση που έδωσε η Ε.Ε. μετά το 2000 στη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής Ευρώπης, ικανής να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης.

Το ελληνικό κράτος αναγνωρίζει επίσης τον θετικό αντίκτυπο που θα έχει η ανάπτυξη της διά βίου μάθησης στην οικονομική ζωή της χώρας και στην κοινωνική συνοχή. Οι διεθνείς έρευνες δείχνουν ότι οι στενοί δεσμοί μεταξύ της επαγγελματικής εκπαίδευσης και των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας και της οικονομίας αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για ένα αποτελεσματικό και υψηλής ποιότητας σύστημα που θα διευκόλυνε τη μετάβαση από το σχολείο στην ενεργό ζωή (McCoschan et al. , 2011, Cedefop, 2012b).

Ο νόμος για την αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας - συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης (νόμος 4186/2013), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Σεπτέμβριο του 2013, ανοίγει το σύστημα ΕΕΚ στην οικονομία και στην αγορά εργασίας και προσπαθεί να ρυθμίσει τον τομέα από την άποψη της δια βίου μάθησης. Παρ' όλα αυτά, τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει το ελληνικό σύστημα των ΕΕΚ, εξακολουθούν να είναι: οι στενότεροι δεσμοί με την αγορά εργασίας και την οικονομία, η πιο έντονη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, η αίσθηση κοινωνικής συνειδητότητας και συναίνεση σε θέματα επαγγελματικής κατάρτισης, η αποκέντρωση και μεγαλύτερη σχολική αυτονομία, προσέλκυση περισσότερων νέων στην επαγγελματική κατάρτιση, η βελτίωση της ποιότητας της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και η στενότερη σύνδεσή της με τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (Ioannidou, & Stavrou, 2013).

1.2.1 Στόχοι της Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ένας από τους κύριους στόχους των εκπαιδευτικών συστημάτων και των εκπαιδευτικών πολιτικών στις σύγχρονες κοινωνίες της πληροφορίας και της γνώσης, είναι η παροχή ενός καλά καταρτισμένου εργατικού δυναμικού και η παροχή στους πολίτες δεξιοτήτων που θα τους επιτρέψουν να συμμετάσχουν σε μια όλο και περισσότερο διασυνδεδεμένη παγκόσμια οικονομία και τελικά να μετατρέψουν τις καλύτερες θέσεις εργασίας σε καλύτερες ζωές (OECD, 2011).

Οι άνθρωποι ενισχύουν το ανθρώπινο κεφάλαιό τους μέσω της εκπαίδευσης και κατάρτισης με στόχο τη βελτίωση της απασχολησιμότητάς τους και των μελλοντικών εισοδημάτων τους. Στα περισσότερα κράτη για την ανάπτυξη του οικονομικού κεφαλαίου χρειάζεται έμφαση στην ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου κεφαλαίου. Οι Hatch και Dyer (2004) δίνουν την ακολουθία μετατροπής του ανθρώπινου κεφαλαίου σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ξεκινώντας από τους ανθρώπινους πόρους.

Η επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί βασική μορφή της δια βίου μάθησης και αποτελεί μία σημαντική συνιστώσα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής.

Το ΙΕΚ ανήκει στον χώρο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο όσον αφορά στην κατάρτιση επαγγελματιών σε διάφορους τομείς της οικονομίας.

Είναι πολύ σημαντικό να συνδεθούν τα συστήματα της αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

Επίσης ως προς το Εθνικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης, που προβλέπεται στον νόμο 3879/2010 για τη δια βίου μάθηση, και που περιλαμβάνει προγράμματα και δράσεις γενικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, το ενδιαφέρον της ΓΣΕΒΕΕ, ως εκπροσώπου των μικρών και πολύ μικρών ελληνικών επιχειρήσεων, επικεντρώνεται ιδίως στους ακόλουθους άξονες:

- Αύξηση της συμμετοχής αυτοαπασχολουμένων, εργοδοτών και εργαζομένων σε δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης.

- Σύνδεση των εκπαιδευτικών δράσεων με την απασχόληση και ειδικότερα τη σύνδεση των δράσεων κατάρτισης εργαζομένων και εργοδοτών με τις τοπικές και πανελλαδικές ανάγκες των κλάδων σε νέες επαγγελματικές ειδικότητες.
- Πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων που αποκτώνται από την κατάρτιση ή και από την επαγγελματική εμπειρία.
- Ισορροπημένη ανάπτυξη των δύο πυλώνων της διά βίου μάθησης, δηλαδή της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και της επαγγελματικής κατάρτισης.
- Αξιοποίηση πόρων και δράσεων κατάρτισης για την υποστήριξη των ανέργων. (Λιντζέρης, 2013)

1.3 Περιγραφή της ΕΕΚ στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα

Στην Ελλάδα, το σχολείο είναι υποχρεωτικό για όλα τα παιδιά ηλικίας από 6 έως 15 ετών. Η υποχρεωτική εκπαίδευση περιλαμβάνει πρωτοβάθμια (νηπιαγωγείο ένα έτος και δημοτικό σχολείο έξι έτη) και κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (τρία έτη). Η αποφοίτηση από την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ολοκληρώνει τον κύκλο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και ο μαθητής ο μπορεί να επιλέξει αν θα συνεχίσει στη γενική ή επαγγελματική εκπαίδευση. Εάν επιλέξει να συνεχίσει στη γενική εκπαίδευση, θα παρακολουθήσει μαθήματα για τρία έτη ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Υπάρχουν επίσης βραδινές σχολές για μαθητές που εργάζονται, και σε αυτά το πρόγραμμα είναι τέσσερα χρόνια. Οι μαθητές εισέρχονται στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην ηλικία των 15 ετών και αποφοιτούν στα 18. Κατά το πρώτο έτος το πρόγραμμα είναι γενικό, ενώ στο δεύτερο και το τρίτο έτος οι μαθητές λαμβάνουν τόσο γενική εκπαίδευση όσο και θέματα ειδικού προσανατολισμού. Η επιλογή των θεμάτων, ενημερώνεται με εκπαιδευτικό ή επαγγελματικό προσανατολισμό που παρέχεται μέσω των αποκεντρωμένων δομών της Διεύθυνσης Προσανατολισμού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικής Δραστηριότητας του Υπουργείου Παιδείας (ΔΠΕΠΕΔ) (Σαϊτης, & Γουρναρόπουλος, 2001). Εκείνοι που αποφοιτούν από ένα γενικό γυμνάσιο μπορούν να συμμετάσχουν στις εθνικές εξετάσεις για την εισαγωγή σε ένα πρόγραμμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με το νέο νόμο που ρυθμίζει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (νόμος 4186/2013), που στοχεύει, μεταξύ άλλων, στην προσέλκυση περισσότερων μαθητών στην ΕΕΚ, οι μαθητές έχουν πλέον τις ακόλουθες επιλογές εκτός από το γενικό γυμνάσιο:

- ✓ Αρχική επαγγελματική εκπαίδευση στο πλαίσιο του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος στο δεύτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε επαγγελματικό ανώτερο δευτεροβάθμιο σχολείο (ημερήσιο ή βραδινό σχολείο).

- ✓ Αρχική επαγγελματική κατάρτιση εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος (που αναφέρεται ως ανεπίσημη) σε σχολεία επαγγελματικής κατάρτισης (ΣΕΚ), ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης (ΙΕΚ), κέντρα διά βίου μάθησης και κολέγια.

Τα παραπάνω οδηγούν σε εθνικά αναγνωρισμένα προσόντα και περιλαμβάνονται η αρχική επαγγελματική κατάρτιση, η συνεχή επαγγελματική κατάρτιση και η εκπαίδευση ενηλίκων.

Οι φορείς επαγγελματικής κατάρτισης (δημόσιοι ή ιδιωτικοί) εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ) του Υπουργείου Παιδείας. Σύμφωνα με τον νέο νόμο, οι ειδικότητες που προσφέρονται στην δημόσια επαγγελματική κατάρτιση και οι τομείς στους οποίους ταξινομούνται καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας σύμφωνα με τις ανάγκες της εθνικής και τοπικής οικονομίας και τις προτάσεις περιφερειακών διοικήσεων, αρμόδιων υπουργείων και κοινωνικών φορέων. Τα προγράμματα σπουδών για κάθε ειδικότητα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα σχετικά επαγγελματικά προσόντα ή τα απαιτούμενα επαγγελματικά προσόντα. Επίσης τα προγράμματα σπουδών για την αρχική επαγγελματική κατάρτιση αναπτύσσονται και εποπτεύονται από την ΓΓΔΒΜ και πιστοποιούνται από τον ΕΟΠΠΕΠ και μπορούν να καθοριστούν από την άποψη των μαθησιακών αποτελεσμάτων (Tsiplakides, 2017b).

1.4 Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης

Το ΣΕΚ, που αντικαθιστά το προηγούμενο σύστημα ΕΠΑΣ, μπορεί να είναι δημόσιο ή ιδιωτικό και να παρέχει αρχική επαγγελματική κατάρτιση σε όσους έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Τα προγράμματα είναι τριετούς διάρκειας και δεν υπάρχουν δίδακτρα στα δημόσια σχολεία (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

Το τελευταίο έτος του τριετούς προγράμματος ΣΕΚ, είναι η μαθητεία. Οι κάτοχοι τίτλου απολυτηρίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή ισοδύναμου μπορούν να εγγραφούν στο πρώτο έτος ενός ΣΕΚ χωρίς εξετάσεις. Σύμφωνα με τον νόμο για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Νόμος 4186 / 2013), τα προγράμματα της ΣΕΚ είναι δομημένα στις εξής κατηγορίες: αγρονομία, τεχνολογία τροφίμων / διατροφή, τεχνολογικές εφαρμογές, τέχνες και εφαρμοσμένες τέχνες, τουρισμός και φιλοξενία. Κάθε κατηγορία προσφέρει περισσότερες από μία ειδικότητες και υπάρχουν ορισμένες ειδικότητες που προσφέρονται εκτός αυτών (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

Στο «έτος μαθητείας», τα μαθήματα εργαστηρίων συνδυάζονται με την εκμάθηση στο χώρο εργασίας (28 ώρες / εβδομάδα). Η διαδικασία αυτή διέπεται από σύμβαση μεταξύ του ΟΑΕΔ και του εργοδότη, η οποία θα πρέπει να παρέχει κίνητρα για την πρόσληψη του εκπαιδευόμενου μετά την ολοκλήρωση της μαθητείας. Οι απόφοιτοι της τάξης μαθητείας μπορούν επίσης να παρακολουθήσουν ένα πρόγραμμα προετοιμασίας για την αξιολόγηση και πιστοποίηση των προσόντων τους για να αποκτήσουν το επαγγελματικό δίπλωμα τους από τον ΕΟΠΠΕΠ.

Οι φοιτητές που προάγονται από το δεύτερο έτος του ΣΕΚ λαμβάνουν πιστοποιητικό επαγγελματικής κατάρτισης επιπέδου 2. Οι φοιτητές που αποφοιτούν από τη μαθητεία λαμβάνουν δίπλωμα στο επίπεδο EQF 3 (Cedefop,2012).

1.5 Προγράμματα σε Σχολεία Μεταδευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΙΕΚ)

Τα επαγγελματικά προγράμματα προσφέρονται επίσης σε τριτοβάθμια εκπαίδευση από ανώτερες επαγγελματικές σχολές και απαιτούν τουλάχιστον δύο έτη σπουδών με μέγιστη διάρκεια σπουδών να είναι τα πέντε χρόνια. Στις περισσότερες περιπτώσεις συμπεριλαμβάνεται περίοδος πρακτικής άσκησης στον χώρο εργασίας, η οποία αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό χαρακτηριστικό των μαθημάτων τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις η είσοδος σε αυτά τα σχολεία, εξαρτάται από την μετάβαση στις γενικές εξετάσεις εισαγωγής σε προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ άλλες απαιτούν ειδικές εξετάσεις εισδοχής (όπως πανεπιστημιακά σχολεία χορού, θεάτρου). Αυτές οι ανώτερες επαγγελματικές σχολές λειτουργούν υπό την εποπτεία των αρμόδιων υπουργείων (Υπουργείο Τουρισμού, Υπουργείο Πολιτισμού κλπ.) (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

Τα διπλώματα που απονέμονται από αυτά τα σχολεία και, κατά συνέπεια, τα προσόντα που εκπροσωπούν, σε ορισμένες περιπτώσεις (όπως η σχολή των εκπαιδευτικών και τεχνολογικών επιστημών, οι ακαδημίες εμπορικών ναυτικών) θεωρούνται ισοδύναμα με τα διπλώματα που χορηγούνται, δηλαδή αντιστοιχούν στο επίπεδο 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (Ε.Π.Π.) (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

1.6 Προγράμματα που Προσφέρονται από τα Κολέγια

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα αποτελείται από δύο τομείς: πρώτον, τον Πανεπιστημιακό Τομέα και δεύτερον, τον τεχνολογικό τομέα. Επί του παρόντος υπάρχουν 24 πανεπιστήμια, τα οποία θεωρούνται διαπιστευμένα από το ελληνικό κράτος. Όλα τα ανώτατα τριτοβάθμια κρατικά διαπιστευμένα πανεπιστήμια και ΤΕΙ στην Ελλάδα είναι δημόσια. Η διάρκεια των προπτυχιακών προγραμμάτων πτυχίου για τους περισσότερους κλάδους είναι (4) τέσσερα χρόνια, αλλά υπάρχουν προγράμματα στη μηχανική, την οδοντιατρική, τη φαρμακολογία, την αγρονομία, τη δασοκομία και τις καλές τέχνες, διάρκειας (5) πέντε ετών και ιατρικής με διάρκεια (6) έξι ετών. Αυτές οι πιστώσεις είναι σωρευτικές και μεταβιβάσιμες βάσει του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

Εκτός από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, λειτουργούν και στην Ελλάδα ορισμένα ιδιωτικά ιδρύματα, γνωστά ως κολέγια. Ωστόσο, το ισχύον Σύνταγμα της Ελλάδας απαγορεύει στα ιδιωτικά ιδρύματα μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να λειτουργούν ως ανεξάρτητα πανεπιστήμια. Τα κολέγια ξεπερνούν αυτόν τον περιορισμό δημιουργώντας συνεργασία με ξένα πανεπιστήμια για να προσφέρουν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, όπως προκύπτει από την ενσωμάτωση της Οδηγίας ΕΚ 2005/36, οι κάτοχοι ακαδημαϊκών πτυχίων από πανεπιστήμια στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποκτήθηκαν μέσω σπουδών σε κολέγιο στην Ελλάδα, έχουν πλήρως αναγνωρισμένα τα επαγγελματικά τους δικαιώματα (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

Ο πανεπιστημιακός τομέας των κολλεγίων στην Ελλάδα, στοχεύει στην καθιέρωση, παραγωγή και ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, στην επίτευξη υψηλού επιπέδου, ολοκληρωμένης, θεωρητικής και εφαρμοσμένης εκπαίδευσης των μελλοντικών επιστημόνων της χώρας, προωθώντας και αναπτύσσοντας την επιστημονική έρευνα. Το Κολλέγιο δίνει έμφαση στην εκπαίδευση υψηλής ποιότητας σύμφωνα με τις απαιτήσεις της επιστήμης, της τεχνολογίας και των τεχνών λαμβάνοντας υπόψη την διεθνή επιστημονική πρακτική και τους αντίστοιχους επαγγελματικούς τομείς. Τα κολέγια ως πανεπιστημιακά ιδρύματα απονέμουν πιστοποιητικά στους ακόλουθους τομείς (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015):

- ✓ ανθρωπιστικές επιστήμες, νομικές και κοινωνικές επιστήμες, συμπεριλαμβανομένων θεωρητικών σχολών όπως λογοτεχνία, κοινωνιολογία, σχολές τέχνης κ.λπ.,
- ✓ σχολών μαθηματικών, φυσικής, χημείας κ.λπ.,
- ✓ επιστήμες της υγείας, συμπεριλαμβανομένης της ιατρικής, της οδοντιατρικής, της φαρμακευτικής κ.λπ.,
- ✓ σχολών της αρχιτεκτονικής, πολυτεχνείου κ.λπ.,
- ✓ οικονομικά και διοίκηση, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, χρηματοπιστωτικών σχολείων κ.λπ.,

Ο πανεπιστημιακός τομέας κολλεγίων στην Ελλάδα, προσφέρει μια ποικιλία θεμάτων για μελέτη, όπως (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015):

- ✓ Ανθρωπολογία
- ✓ Αρχαιολογία
- ✓ Επιχειρήσεις (Οικονομικά, Διοίκηση)
- ✓ Κλασική ιστορία
- ✓ Επικοινωνία (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης)
- ✓ Επιστήμη των υπολογιστών
- ✓ Εκπαίδευση
- ✓ Μηχανική
- ✓ Ξένες γλώσσες (Τουρκικά, Σύγχρονα Ασιατικά κ.λπ.)
- ✓ Ελληνικά (Λογοτεχνία, κ.λπ.)
- ✓ Επιστήμες Υγείας (Οδοντιατρική, Ιατρική, Νοσηλευτική, Φαρμακείο)
- ✓ Νομική
- ✓ Μουσική και τέχνες
- ✓ Φιλοσοφία
- ✓ Πολιτικές Επιστήμες (Δημόσια Διοίκηση)
- ✓ Επιστήμες (Βιολογία, Χημεία, Φυσική, Μαθηματικά)
- ✓ Κοινωνικές επιστήμες (κοινωνιολογία, ψυχολογία, κ.λπ.)
- ✓ Επιστήμες αθλητισμού
- ✓ Θεολογία και θρησκεία

1.7 Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση – Κέντρα Δια Βίου Μάθησης

Η διά βίου μάθηση στην Ελλάδα πραγματοποιείται σε κέντρα δια βίου μάθησης που συνήθως εποπτεύονται από τις υπηρεσίες του εκάστοτε Δήμου. Αυτά τα κέντρα προσφέρουν μια ποικιλία μαθημάτων, με στόχο τόσο την επίσημη όσο και την άτυπη εκπαίδευση. Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης και τα Σχολεία Επαγγελματικής Κατάρτισης προσαρμόζουν συχνά το πρόγραμμα σπουδών τους για να ταιριάζει στις ανάγκες των ενηλίκων μαθητών τους και της αγοράς εργασίας. Τέλος, τα Σχολεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων Δεύτερης Ευκαιρίας εξυπηρετούν εκείνους τους μαθητές που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο σε κάποια στιγμή της ζωής τους, αλλά επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους αργότερα (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

Στην Ελλάδα, η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων έχει υιοθετήσει μια βασική στρατηγική Δια Βίου Μάθησης (Life Long Learning). Στο πλαίσιο του τελευταίου επιχειρησιακού προγράμματος (2014-2020), το ΥΠΕΠΘ έχει προγραμματίσει μια σειρά μέτρων που στοχεύουν στη δημιουργία ενός συστήματος εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης που θα παρέχει τους πόρους και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

Μέσα στη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ), είναι ο εκτελεστικός, δημόσιος φορέας που είναι υπεύθυνος για την εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων. Αποστολή του είναι να σχεδιάσει, να συντονίσει και να υποστηρίξει μέτρα που σχετίζονται με τη συμπλήρωση της βασικής εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και κατάρτισης τόσο για το ενήλικο εργατικό δυναμικό της Ελλάδας όσο και για εκείνους που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

Ο κύριος τομέας του σχετίζεται με προγράμματα συμπληρωματικής εκπαίδευσης βασικής εκπαίδευσης και προγράμματα αλφαριθμητισμού, προγράμματα συνεχούς κατάρτισης, μέτρα για την καταπολέμηση του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας και κοινοτικές πρωτοβουλίες που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο), μαθήματα κοινωνικοπολιτιστικής εκπαίδευσης, συνεχή κατάρτιση και επαναλαμβανόμενη εκπαίδευση μέτρα για το ενήλικο εργατικό δυναμικό.

Η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων συνεργάζεται με άλλους κυβερνητικούς οργανισμούς, όπως είναι το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ο Ελληνικός Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, για την επίτευξη των βασικών συντονισμός για την επιτυχή εφαρμογή και μεγιστοποίηση της απόδοσης επενδύσεων στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Επιπλέον, η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων προωθεί τις διακρατικές σχέσεις με τα αντίστοιχα ιδρύματα άλλων ευρωπαϊκών και τρίτων χωρών, κυρίως μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών.

Η προώθηση της διά βίου μάθησης αποτελεί υψηλή προτεραιότητα για το ελληνικό κράτος, λαμβάνοντας υπόψη τις ευρωπαϊκές πολιτικές στον τομέα αυτό. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν αναπτυχθεί οι απαραίτητες νομοθετικές διατάξεις για την ενίσχυση της εκπαίδευσης ενηλίκων, την ενίσχυση του ρόλου της Γενικής Γραμματείας για την Εκπαίδευση Ενηλίκων και τη ρύθμιση των διαφόρων τύπων παρόχων δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

1.8 ΟΑΕΔ και Προγράμματα Μαθητείας

Η μαθητεία του ΟΑΕΔ, ιδρύθηκε με το νομοθετικό διάταγμα 3971/1959 και βασίζεται στο γερμανικό διδακτικό σύστημα διπλής μάθησης που συνδυάζει την εκπαίδευση στην τάξη με την πρακτική άσκηση σε μια επιχείρηση. Ο ΟΑΕΔ έχει συνολικά 51 σχολεία μαθητείας ΕΠΑΣ, τα οποία έχουν κατά μέσο όρο ετήσια εγγραφή 10.000 μαθητών, ανάλογα με τη σχετική ετήσια ανακοίνωση. Τα μαθήματά τους διαρκούν δύο σχολικά έτη (τέσσερα εξάμηνα) και δέχονται μαθητές ηλικίας 16 έως 23 ετών που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον μία τάξη του γυμνασίου (Cedefop, 2014).

Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται τέσσερις ή πέντε ημέρες την εβδομάδα σε επιχειρήσεις του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα υπό τους όρους που καθορίζονται στη σχετική σύμβαση μαθητείας (Cedefop, 2014). Οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις επιδοτούνται. Το σχολείο είναι υπεύθυνο για την εύρεση εργασίας για τους σπουδαστές του. Από το 2011, το ποσό της επιδότησης για τις επιχειρήσεις είναι 12 ευρώ για κάθε ημέρα πρακτικής άσκησης. Η επιδότηση μπορεί να καταβληθεί στον εργοδότη ή απευθείας στον μαθητευόμενο. Το ποσό που καταβάλλεται στον ασκούμενο σπουδαστή είναι το 70% του ελάχιστου μισθού που καθορίζεται από την εθνική γενική συλλογική σύμβαση εργασίας (ΕΓΣΕΕ) για όλα τα τέσσερα εξάμηνα πρακτικής εξάσκησης.

Ο θεσμός της μαθητείας ενισχύθηκε σε ολόκληρη τη χώρα με την δημιουργία και λειτουργία 30 γραφείων επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΓΕΕΚ) στο πλαίσιο της ΕΠΑΣ. Στόχος τους είναι να συσχετίζεται συστηματικά η επαγγελματική εκπαίδευση με τον εργασιακό κόσμο, τοποθετώντας τους σπουδαστές σε κατάλληλες θέσεις εργασίας σε ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις. Η αποτελεσματικότητα του συστήματος μαθητείας όσον αφορά την ένταξη στην αγορά εργασίας καταδεικνύεται σαφώς από το ποσοστό των εκπαιδευομένων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους (70%) (GSSL, 2013α).

Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους, οι πτυχιούχοι ΕΠΑΣ έχουν αποκτήσει δίπλωμα ειδίκευσης ΕΠΑΣ που αντιστοιχεί στο επίπεδο 4 του ΕΠΠ, εργασιακή εμπειρία και συσσωρεύονται συνταξιοδοτικά δικαιώματα. Μεταξύ 2001-2002 και 2011-2012, η εγγραφή στα σχολεία του ΟΑΕΔ μειώθηκε κατά περισσότερο από 32%, ποσοστό συγκρίσιμο με τη γενική πτώση των αριθμών στην εκπαίδευση επαγγελματικής κατάρτισης (ΕΠΑΛ και ΙΕΚ) (Cedefop, 2014). Την περίοδο αυτή ο αριθμός των κοριτσιών στα σχολεία του ΕΠΑΣ αυξήθηκε από το 25% του φοιτητικού πληθυσμού στο 36,5%. Τα

πιο δημοφιλή μαθήματα που προσφέρονται από αυτά τα σχολεία είναι εκείνα για ηλεκτρολόγους, υδραυλικούς, μηχανικούς αυτοκινήτων, τεχνικούς υπολογιστών και κομμωτικής (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

1.9 Άλλες Μορφές Επαγγελματικής Κατάρτισης

Οι επιχειρήσεις σήμερα διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη συνεχή επαγγελματική κατάρτιση και το κράτος περιορίζεται στη χρηματοδότηση σε ορισμένες περιπτώσεις. Η διασφάλιση της ποιότητας γίνεται μέσω των παρεχόμενων υπηρεσιών και πιο συγκεκριμένα, μέσω της διαπίστευσης παροχών και εκπαιδευτικών (Cedefop, 2015). Επίσης, υπάρχουν επιχειρήσεις που παρέχουν οργανωμένα προγράμματα κατάρτισης - ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση και κυρίως μέσω σεμιναρίων. Πιο συγκεκριμένα η ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση χρηματοδοτείται συνήθως από το Ταμείο για την Απασχόληση και την Επαγγελματική Κατάρτιση (TEEK) και υλοποιείται από τον ΟΑΕΔ. Τα προγράμματα TEEK μπορούν να περιλαμβάνουν:

- ✓ προγράμματα κατάρτισης στην Ελλάδα (εσωτερικές και διεπιχειρησιακές)
- ✓ μεταπτυχιακά ή άλλα μακροπρόθεσμα εκπαιδευτικά προγράμματα στην Ελλάδα
- ✓ εκπαιδευτικά προγράμματα που εκτελούνται εκτός Ελλάδας. (Cedefop, 2015).

Οι κοινωνικοί εταίροι εφαρμόζουν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για τα μέλη και για άλλες ομάδες πολιτών. Τα περισσότερα από αυτά τα προγράμματα, καλύπτονται από συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Τα προσόντα που αποκτήθηκαν από αυτού του είδους την εκπαίδευση δεν αναγνωρίζονται από καμία εθνική αρχή. Η ΓΣΕΕ (GSEE,2013) εφαρμόζει προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που απευθύνονται σε εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα, στους ανέργους και στους υπαλλήλους της. Συγκεκριμένα, τα προγράμματα αυτά στοχεύουν σε τομείς όπως ο τουρισμός, τα τεχνικά επαγγέλματα και η κατασκευή, οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές των εκπαιδευτικών, το εμπόριο, το περιβάλλον, η προστασία των καταναλωτών, η κοινωνική οικονομία, η πληροφορική και η οικονομία / διοίκηση. (Cedefop, 2015).

Η Ελληνική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Εμπόρων (ΕΣΕΕΕ) εφαρμόζει προγράμματα κατάρτισης και επανεκπαίδευσης σχετικά με τα τουριστικά επαγγέλματα, την περιβαλλοντική διαχείριση και τις δεξιότητες βασικής τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, που απευθύνονται σε εργοδότες, αυτοαπασχολούμενους, εργαζόμενους σε όλους τους τομείς της οικονομίας, στους ανέργους, οι οποίοι αντιπροσώπευαν το 6,5% του συνόλου των ασκούμενων το 2013. (Cedefop, 2015). Ο αριθμός των προγραμμάτων διπλασιάστηκε μεταξύ 2011 και 2013 (Οκτώβριος), όπως και ο αριθμός των εκπαιδευομένων κατά την ίδια περίοδο (από 5 319 σε 11 285, αύξηση 112%).

Η Συνομοσπονδία Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ) υλοποιεί προγράμματα που αποσκοπούν στη βελτίωση και αναβάθμιση των γνώσεων και των δεξιοτήτων του προσωπικού των δημόσιων υπηρεσιών, με στόχο την προώθηση του εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών δημόσιας διοίκησης και τη βελτίωση των

δεξιοτήτων του προσωπικού του δημόσιου τομέα. Επίσης η Εθνική Συνομοσπονδία Ελλαδικού Εμπορίου (ΕΣΕΕ) υλοποιεί προγράμματα για το προσωπικό των εμπορικών επιχειρήσεων. (Cedefop, 2014).

Ο ΣΕΒ έχει ένα υποκατάστημα το οποίο υλοποιεί προγράμματα κατάρτισης, πρωτοβουλίες και δίκτυα διά βίου μάθησης με στόχο τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού της χώρας, την προώθηση της καινοτομίας και την ενίσχυση των ανταγωνιστών και τον εξαγωγικό προσανατολισμό των ελληνικών επιχειρήσεων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα διοργανώνονται επίσης από ορισμένες ενώσεις δημοσιογράφων Τύπου, τα εμπορικά επιμελητήρια, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, τον Ελληνικό Σύνδεσμο Διαχείρισης (ΕΣΔ), τον Ελληνικό Σύνδεσμο Εκπαίδευσης Ενηλίκων, το METAction (εταίρος υλοποίησης της Υψηλής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες), τοπικές οντότητες, πολιτιστικές ομάδες και μουσεία. (Σαΐτης, & Γουρναρόπουλος, 2001).

Οι κοινωνικοί εταίροι ανέλαβαν πρόσφατα ακόμη μεγαλύτερο ρόλο στον προγραμματισμό και την εφαρμογή των δράσεων επαγγελματικής κατάρτισης που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Οι ενέργειες αυτές αφορούν τις τομεακές ή τοπικές / περιφερειακές ανάγκες της αγοράς εργασίας και συνδυάζουν την κατάρτιση με τις υπηρεσίες καθοδήγησης και περιστροφής και την τοποθέτηση εργασίας για την παροχή εμπειρίας στην εργασία. Αυτά τα εκπαιδευτικά προγράμματα καλύπτουν τόσο τεχνικές (ΤΠΕ, ασφάλεια και ποιότητα, πωλήσεις, ενέργεια και περιβάλλον) όσο και γενικές δεξιότητες (επικοινωνία, διαχείριση έργου, ομαδική εργασία κλπ.).

Κεφάλαιο 2^ο

2.1 Θεσμικό Πλαίσιο, Στόχοι και Λειτουργία των ΙΕΚ στην Ελλάδα

Στόχος του ΙΕΚ είναι η παροχή υπηρεσιών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε άτομα που έχουν ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση καθώς επίσης και σε άτομα που έχουν αποφοιτήσει από σχολές επαγγελματικής κατάρτισης (ΣΕΚ) (Φωτόπουλος κ.ά., 2013).

Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης στην Ελλάδα, αναφέρονται σε Δημόσια ή/και ιδιωτικά που προσφέρουν μαθήματα κατάρτισης και είναι διαπιστευμένα από το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού καθώς και τον Ο.Ε.Ε.Κ. - Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Cedefop, 2012a). Υπάρχουν πάνω από 100 δημόσια Ι.Ε.Κ. στις Περιφέρειες της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, της Κεντρικής Μακεδονίας, της Δυτικής Μακεδονίας, της Ηπείρου, της Θεσσαλίας, των Ιονίων Νήσων, της Δυτικής Ελλάδας, Κεντρική Ελλάδα, Αττική, Πελοπόννησος, Βόρειο Αιγαίο, Νότιο Αιγαίο, Κρήτη.

Υπάρχουν επίσης πάνω από 50 ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. επίσης γνωστά ως Ι.Ι.Ε.Κ., όπου πρώτα «Ι» σημαίνει ελληνικό: Ιδιωτικό που αναγνωρίζεται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και εποπτεύεται / ελέγχεται από τον Ο.Ε.Ε. Τέλος, σημειώνεται πως μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος και την απόκτηση του πιστοποιητικού, οι εκπαιδευόμενοι από δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ, μπορούν να ακολουθήσουν μια πρακτική άσκηση και είναι επιλέξιμοι να συμμετάσχουν σε Εξετάσεις Πιστοποίησης, τόσο γραπτά όσο και προφορικά (McKinsey and Company, 2011).

2.2 Η Έννοια και τα Χαρακτηριστικά των Ι.Ε.Κ. στην Ελλάδα

Τα ΙΕΚ εντάσσονται στην Μη Τυπική Εκπαίδευση ή διαφορετικά Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση ως εναλλακτική αλλά αναγνωρισμένη λύση. Ο σπουδαστής παρακολουθεί θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα στην ειδικότητα επιλογής του. Τα ΙΕΚ δέχονται στις ειδικότητες τους απόφοιτους λυκείου/σχολής (π. χ. ΕΠΑ.Λ, ΕΠΑ.Σ) όπως και απόφοιτους ή σπουδαστές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Αν.Σχολές, Τ.Ε.Ι, Α.Ε.Ι) αντίστοιχης ειδικότητας χωρίς όριο ηλικίας. Οι σπουδαστές ή απόφοιτοι αντίστοιχης ειδικότητας έχουν το δικαίωμα να ολοκληρώσουν τα 3 από τα 5 εξάμηνα, ενώ οι απόφοιτοι Γενικού Λυκείου υποχρεωτικά παρακολουθούν όλα τα εξάμηνα.

Το Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) παρέχει αρχική δωρεάν εκπαίδευση εναλλασσόμενη μεταξύ θεωρητικών μαθημάτων και εργαστήρια (πρακτικά μαθήματα) (Cedefop, 2012a). Η κατάρτιση των ατόμων, επικυρώνεται με απονομή διπλωμάτων επαγγελματικής κατάρτισης αναγνωρισμένα από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το κάθε ΙΕΚ είναι ανοιχτό για άτομα που τελειώνουν το σχολείο ηλικίας άνω των 18 ετών από γυμνάσια ή επαγγελματικές σχολές.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των ΙΕΚ, απευθύνεται σε μαθητές που έχουν απολυτήριο Γυμνάσιου και διαρκεί (4) τέσσερα εξάμηνα (Νόμος 4186/2013, ΦΕΚ 193Α'/13,09,2013). Υπάρχει πρακτική

άσκηση και οι μαθητευόμενοι υπογράφουν σύμβαση με τον εργοδότη και λαμβάνουν μισθό. Τα προσόντα με τα οποία εργάζονται, αναφέρονται στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και προσαρμόζονται στις ανάγκες της εκάστοτε αγοράς εργασίας (Wolf, 2011).

Ο μαθητευόμενος λαμβάνει το 75% του κατώτατου μισθού ανειδίκευτου εργαζομένου και έχει κάθε δικαίωμα όπως ένας κανονικός υπάλληλος σύμφωνα με το εργασιακό νομικό πλαίσιο. Οι απόφοιτοι της «τάξης μαθητείας» του ΙΕΚ λαμβάνουν δίπλωμα στο επίπεδο 5 του ΕΟΠΠΕΠ (Εορρερ, 2013) μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης των προσόντων τους από τον εθνικό φορέα στην Ελλάδα (Cedefop, 2012a).

Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί πως η ελληνική κοινωνία πάντα χαρακτηριζόταν από έντονη ζήτηση για την γενική εκπαίδευση και τις πανεπιστημιακές σπουδές. Η πολιτική της Ε.Ε. στο πεδίο αυτό, διαμόρφωσε μια βασική πολιτική για τους νέους και συνδέθηκε με την «εργατική» και την «κατώτερη» χειρωνακτική εργασία. Αντίθετα, η γενική εκπαίδευση συνδέεται με τις προσδοκίες για τη βελτίωση της κοινωνικής θέσης των ατόμων (McKinsey and Company, 2011). Σήμερα, οι νέοι εξακολουθούν να θεωρούν την επαγγελματική εκπαίδευση ως μια έσχατη λύση, παρά τις αδιάκοπες προσπάθειες των Αρχών στην Ε.Ε., να το παρουσιάσουν ως εναλλακτική λύση ίσης αξίας με τη γενική εκπαίδευση. Τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι όσοι διαθέτουν τεχνικά και επαγγελματικά προσόντα έχουν λιγότερες δυσκολίες να βρουν δουλειά από εκείνους με γενική εκπαίδευση.

Οι περισσότεροι νέοι (περίπου το 75%) στην Ευρώπη, εξακολουθούν να επιλέγουν το γενικό γυμνάσιο για μετέπειτα πρόσβαση στις πανεπιστημιακές σπουδές. Πιο συγκεκριμένα όσο περισσότερο είναι εκπαιδευτικά καταρτιζόμενο το άτομο, τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες έχει να βρει δουλειά και να έχει καλύτερο εισόδημα. Στην Ελλάδα, όπου η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ είναι δημόσια, απαιτείται μεγαλύτερη οικονομική επένδυση από την οικογένεια του παιδιού που θα δώσει εξετάσεις, αφού υπάρχει το σύστημα των ιδιωτικών φροντιστηρίων και των ιδιαίτερων μαθημάτων για την προετοιμασία των πανελλαδικών εξετάσεων. Μετά την οικονομική κρίση στην Ελλάδα, με τα εισοδήματα του ελληνικού νοικοκυριού να έχουν μειωθεί αρκετά, η επιλογή της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης που παρέχει το ΙΕΚ είναι πλέον διαδεδομένη και όλο και περισσότεροι απόφοιτοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης την επιλέγουν ώστε να συνεχίσουν τις σπουδές τους για μία καλύτερη επαγγελματική σταδιοδρομία.

Η επαγγελματική εκπαίδευση παραμένει η δεύτερη επιλογή για τους περισσότερους γονείς και παιδιά. Προσφέρει χαμηλές επιδόσεις, οι οποίες κατά το μεγαλύτερο μέρος τους προέρχονται από χαμηλότερες οικονομικές ομάδες (Koutsampelas, & Tsakloglou, 2014). Αυτό τείνει να ενισχύσει τα αρνητικά στερεότυπα και δημιουργεί έναν φαύλο κύκλο εις βάρος της επαγγελματικής εκπαίδευσης (Mitrakos, 2013).

Οι κύριοι λόγοι για να αποχωρήσουν τα άτομα από τη βασική εκπαίδευση νωρίς, φαίνεται να είναι το χαμηλό κοινωνικό / οικονομικό / εκπαιδευτικό επίπεδο της οικογένειας του σπουδαστή σε συνδυασμό:

- με τον γεωγραφικό παράγοντα που αφορά τον τόπο κατοικίας του φοιτητή, την απόσταση που πρέπει να καλυφθεί από το σπίτι του φοιτητή από και προς το σχολείο,
- την ανεπάρκεια - ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος και τέλος με
- τη μη συμμόρφωση με τον νόμο περί πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. (Nikolaou et al., 2018)

2.3 Δομή λειτουργίας των ΙΕΚ

Τα δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ, παρέχουν αρχική επαγγελματική κατάρτιση κυρίως για πτυχιούχους ανώτερων δευτεροβάθμιων σχολείων και δευτερευόντως σε όσους έχουν ολοκληρώσει ένα πρόγραμμα ΣΕΚ, με σκοπό την ένταξή τους στην αγορά εργασίας (Mitrakos, 2013). Είναι επίσης ανοιχτά στους αποφοίτους των ΕΠΑΛ – Επαγγελματικών Λυκείων, οι οποίοι που μπορούν να εισέλθουν στο τρίτο εξάμηνο σχετικής ειδικότητας, καθώς και σε αποφοίτους γενικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (περιορισμένου αριθμού ειδικοτήτων) και αλλοδαπούς (με πιστοποιητικά γλωσσικής ικανότητας) (Cedefop, 2012b). Στα ιδιωτικά ΙΕΚ το κόστος φοίτησης παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις ανά περιοχή και ειδικότητα.

Τα προγράμματα του ΙΕΚ διαρκούν πέντε εξάμηνα, τέσσερα θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα συνολικής διάρκειας έως 1200 διδακτικών ωρών στην ειδικότητα και ένα πρακτικής άσκησης ή μαθητείας συνολικής διάρκειας 1.050 ωρών, τα οποία μπορεί να είναι σε συνεχή ή αποσπασματική βάση. Κάθε ΙΕΚ μπορεί να επικεντρωθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα ή να προσφέρει κατάρτιση σε διάφορους τομείς, όπως εφαρμοσμένες τέχνες, τουρισμός / μεταφορές, τρόφιμα / ποτά, βιομηχανική χημεία, πληροφορική / τηλεπικοινωνίες / δίκτυα, ρούχα / υποδήματα, και περιλαμβάνονται σε αυτούς τους τομείς διάφορες ειδικότητες (McKinsey and Company, 2011).

Οι σπουδαστές που ολοκληρώνουν με επιτυχία όλα τα εξάμηνα που έχουν οριστεί, τους απονέμεται μια βεβαίωση επαγγελματικής κατάρτισης. Αυτή η βεβαίωση τους δίνει τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης (πρακτικής και θεωρητικής) που διεξάγονται υπό την δικαιοδοσία του ΕΟΠΠΕΠ, με την οποία αποκτούν ανώτερη δευτεροβάθμια πιστοποίηση ΙΕΚ. Στους πτυχιούχους του ΙΕΚ απονέμονται τα διπλώματα επαγγελματικής εξειδίκευσης που ανήκουν στο επίπεδο EQF 5 (Cedefop, 2012a).

Ένα κρίσιμο ζήτημα για την ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, τόσο γενικά όσο και σε σχέση με συγκεκριμένες ειδικότητες, αφορά τα επαγγελματικά δικαιώματα. Ενώ ο τομέας των κατασκευών, για να έχουμε ένα παράδειγμα, αυξήθηκε σημαντικά, οι σχετικές ειδικότητες στα επαγγελματικά ανώτερα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρουσίασαν χαμηλή συμμετοχή. Αυτό συμβαίνει επειδή δεν υπάρχουν καθιερωμένα επαγγελματικά δικαιώματα για τεχνικούς με χαμηλό ή ενδιάμεσο επίπεδο προσόντων, παρόλο που οι συναλλαγές αυτές απαιτούν βελτιωμένες γνώσεις και δεξιότητες (όπως εργάτες σιδήρου, κατασκευαστές, τεχνικοί αλουμινίου, τεχνικοί μεταλλικών

κατασκευών, ξυλουργοί, κατασκευαστές γραφείων κλπ.).

Σε πολλά άλλα επαγγέλματα δεν έχουν κατοχυρωθεί δικαιώματα, όπως είναι για παράδειγμα οι αρτοποιοί, οι ζαχαροπλάστες, οι κρεοπώλες, οι μάγειροι και οι εργαζόμενοι στον τουρισμό, όπου οι ανάγκες καλύπτονται κυρίως από εργαζόμενους που εκπαιδεύονται στη δουλειά. Αντίθετα, η θέσπιση επαγγελματικών δικαιωμάτων σε τομείς όπως οι υδραυλικές εγκαταστάσεις και η κομμωτική, έχει οδηγήσει σε έντονη ζήτηση για σχετικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες (Cedefop, 2012b).

Κεφάλαιο 3^ο _ Σχεδιασμός και Διοίκηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων

3.1 Φορείς Επαγγελματικής Κατάρτισης

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του ελληνικού συντάγματος, η ιδιωτική τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν αναγνωρίζεται πλήρως στην Ελλάδα. Ωστόσο, υπήρχαν κάποια Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (Εργαστήρια Ελεύθερων Σπουδών), συχνά ως franchise των ξένων πανεπιστημίων, ορισμένες φορές ως μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, οι οποίες διαφημίζονται ως ιδιωτικά πανεπιστήμια ή ως κέντρα από δημόσια πανεπιστήμια του εξωτερικού. Για παράδειγμα, αναφέρονται τα διεθνή προγράμματα DEI College / University of London και UCLan, I.S.T. Κολλέγιο / Πανεπιστήμιο του Hertfordshire, Κολλέγιο της Νέας Υόρκης (Ευρωπαϊκό και Αμερικανικό Πανεπιστήμιο), BCA Business College της Αθήνας, ALBA Graduate Business School, Πανεπιστήμιο της Ουαλίας, Μπανγκόρ, Μεσογειακό Κολλέγιο, Κολλέγιο Deree, Κέντρο Πληροφορικής Αθηνών για Έρευνα και Εκπαίδευση (Σαΐτης, & Γουρναρόπουλος, 2001).

Τα τριτοβάθμια ιδρύματα είναι ονομαστικά αυτόνομα, αλλά το Υπουργείο είναι υπεύθυνο για τη χρηματοδότησή τους και τη διανομή των φοιτητών σε προπτυχιακά μαθήματα. Επί του παρόντος, η ελληνική κυβέρνηση αναγνωρίζει μόνο προγράμματα σπουδών που προσφέρονται από κρατικά πανεπιστήμια, αν και υπάρχουν πολλά ιδιωτικά πανεπιστήμια και κολλέγια που προσφέρουν προγράμματα σπουδών που επικυρώνονται και εποπτεύονται από αμερικανικά, βρετανικά και άλλα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Η ελληνική κυβέρνηση ωστόσο, πιέζεται από παλαιότερα να αναγνωρίσει αυτά τα διεθνή προγράμματα.

3.1.1 Ινστιτούτο Επιμόρφωσης για Εργαζόμενους Δημοσίου Τομέα

Το αντικείμενο του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης (INEΠ⁴) γίνεται μέσω πιστοποιημένων προγραμμάτων τα οποία προκύπτουν από σχέδια εκπαίδευσης. Στα προγράμματα συμμετέχουν υπάλληλοι που υπηρετούν στο δημόσιο τομέα και οι υπηρεσίες αυτές γίνονται μέσω διοργάνωσης συνεδρίων.

Το ΙΝΕΠ βασίζεται στην επαγγελματική εκπαίδευση και στη βελτίωση της απόδοσης των υπαλλήλων με στόχο την αναβάθμιση της λειτουργίας των υπηρεσιών. Η διάρκεια των προγραμμάτων είναι από μια (1) έως δυο (2) εβδομάδες και το διδακτικό προσωπικό αποτελείται από επιστήμονες με εμπειρία στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Τα προγράμματα έχουν πολλοί και διάφοροι τομείς (π.χ. εισαγωγική εκπαίδευση, υγεία και κοινωνική ασφάλιση, κ. ά) και έχουν στόχους σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

3.1.2 Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ)

Το ΚΕΕ υποστηρίζει την επιμόρφωση και κατάρτιση των πολιτών που έχουν ολοκληρώσει διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης. Κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2013-2014, είχαν προταθεί 77 εκπαιδευτικά προγράμματα που περιελάμβαναν ένα ευρύ φάσμα θεματικών πεδίων. Τα προγράμματα ΚΕΕ περιλαμβάνουν: την ελληνική γλώσσα - την ιστορία, τις ευρωπαϊκές γλώσσες - την ευρωπαϊκή ιστορία, τις βασικές γνώσεις των μαθηματικών - στατιστικές, τις τεχνολογίες πληροφοριών - τις επικοινωνίες, την οικονομία - τις επιχειρήσεις, το περιβάλλον - τον τουρισμό - την περιφερειακή ανάπτυξη, Ειδικά Προγράμματα (ειδικές ομάδες πληθυσμού). Η διάρκεια του προγράμματος είναι έως και 250 ώρες. Τα 58 ΚΕΕ λειτουργούν στην Ελλάδα, 10 από τα οποία είχαν ιδρυθεί πριν από το Μάρτιο του 2004 και τα υπόλοιπα 48 ιδρύθηκαν μετά τον Μάρτιο του 2004 (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs, 2015).

4

3.1.3 Σχολές Γονέων⁵

Τα σχολεία των γονέων στοχεύουν στην παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και παροχής συμβουλών σε γονείς προκειμένου να αναλάβουν επιτυχή γονική μέριμνα. Το πρόγραμμα λαμβάνει υπόψη τις πολυπλοκότητες και τις δυσκολίες της γονικής μέριμνας στις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες.

3.1.4 Κέντρο Απόμακρης Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Ενηλίκων (ΚΕΕΕΝΑΡ) Δια βίου Προγράμματα⁶

Το κέντρο προσφέρει υπηρεσίες δια βίου εκπαίδευσης με ένα διπλό τρόπο παράδοσης (μάθηση πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως μάθηση) χρησιμοποιώντας τα σύγχρονα συστήματα πληροφορικής και επικοινωνίας. Κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2010-2012, προσφέρθηκαν δύο πιλοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα ετήσιας διάρκειας 250 ωρών το καθένα. Το ΚΕΕΕΝΑΡ προσφέρει επίσης (2) δύο επιπλέον προγράμματα κατάρτισης, συγκεκριμένα το πρόγραμμα των γονέων και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους αγρότες. Προσφέρουν τις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- ✓ Πληροφορική και επικοινωνίες
- ✓ Οικονομία - Διοίκηση - Επιχειρήσεις
- ✓ Κοινωνική οικονομία και επιχειρηματική επιχειρηματικότητα
- ✓ Ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων στον χώρο εργασίας
- ✓ Διαχείριση των κινδύνων και των κρίσεων και Αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών
- ✓ Εκπαίδευση εκπαιδευτών ενηλίκων

⁵ <https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%AD%CF%82-%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CE%AD%CF%89%CE%BD>

⁶ <http://www.gsae.edu.gr/en/news/124-n124>

Κεφάλαιο 4^ο

4.1 Γενικά Στοιχεία για την Εκπαίδευση Ενηλίκων

Από την βιβλιογραφία συμπεραίνουμε ότι είναι πολύ χρήσιμη η εκπαίδευση και η επιμόρφωση των εκπαιδευτών. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει βελτίωση στις γνώσεις και τις δεξιότητες και με αυτό τον τρόπο γίνεται καλύτερα η προσαρμογή του ατόμου στα νέα δεδομένα.

Από τα στοιχεία που αναφέρονται στην ανάπτυξη του τομέα της τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα διαπιστώνεται πως έγιναν σημαντικά βήματα μέσα στην τελευταία δεκαετία: βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου του εργατικού δυναμικού, προοδευτική αύξηση του ποσοστού των νέων που επιλέγουν τεχνικές σπουδές, ίδρυση νέων Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών, (σε μια προσπάθεια περιφερειοποίησης, αποκέντρωσης και μεταρρύθμισης του συστήματος της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης), ανάπτυξη της συνεργασίας εκπαιδευτικού συστήματος/επιχειρήσεων, εισαγωγή νέων ειδικοτήσεων στο περιεχόμενο των προγραμμάτων, προσπάθεια ένταξης σε προγράμματα νέων που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση κ.λπ.

Ωστόσο, η απόσταση από τις πολιτικές και τα αποτελέσματα των άλλων χωρών - μελών της Κοινότητας, και μάλιστα όχι πάντοτε των χωρών του Ευρωπαϊκού βορρά, είναι σημαντική. Ως προς τα βασικά δε προβλήματα της τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα, θα ήταν δυνατόν να επισημανθούν τα εξής:

- Αδυναμία των εκπαιδευτικών μηχανισμών να προσελκύσουν σε ικανοποιητικό βαθμό τους νέους σε τεχνικές σπουδές.
- Έλλειψη συνέχειας μεταξύ υποχρεωτικής εκπαίδευσης, αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης.
- Μη ολοκλήρωση της ορθολογικής χωροταξικής κατανομής των Ιδρυμάτων τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης.
- Χαλαρή διασύνδεση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τους επαγγελματικούς χώρους εργασίας.
- Απουσία παροχής ειδικοτήσεων σε κρίσιμους βιομηχανικούς κλάδους.
- Έλλειψη προγραμμάτων συνεχιζόμενης κατάρτισης μακράς διάρκειας.
- Έλλειψη προγραμμάτων γενικών δεξιοτήτων, τα οποία να καλύπτουν τα κενά των ήδη απασχολούμενων, που είτε δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση ή δεν έχουν σε πρόγραμμα αρχικής κατάρτισης.
- Έλλειψη προγραμμάτων, που να στοχεύουν στην υποστήριξη τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης, μέσω της παροχής γενικής κατάρτισης και της καλλιέργειας επιχειρηματικού πνεύματος.

Τέλος, πρέπει να τονισθούν οι ακόλουθες διαπιστώσεις, οι οποίες αφορούν σε γενικότερα προβλήματα του συγκεκριμένου χώρου:

- Ανεπαρκής συγκέντρωση - παρακολούθηση στατιστικών στοιχείων και πληροφοριών, με αποτέλεσμα:
  - Την αδυναμία ακριβών προγνώσεων όσον αφορά την διαμόρφωση της μελλοντικής ζήτησης.
  - Την ανεπαρκή ανάλυση των αναγκών των περιφερειακών και τοπικών αγορών εργασίας.
  - Την αδυναμία σχεδιασμού τοπικών στρατηγικών τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης.
  - Την αδυναμία ανάπτυξης σχέσεων ανάμεσα σε τοπικό εργατικό δυναμικό, τις τοπικές επιχειρήσεις, τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά Ιδρύματα της περιοχής, και τους φορείς της Αυτοδιοίκησης.
  - Την ανεπαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων, όσον αφορά την ενδοεπιχειρηματική κατάρτιση.
  - Την αδυναμία αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων κατάρτισης.
  - Έλλειψη δομών κατάρτισης και συνεχιζόμενης επιμόρφωσης επιμορφωτών.
- Ανεπαρκής διασύνδεση των ερευνητικών Ιδρυμάτων και των Σχολών ανώτατης εκπαίδευσης με τον χώρο της τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης.
- Έλλειψη συνεργατών, κοινών φορέων (κράτος / επιχειρήσεις / ερευνητικά ιδρύματα / Αυτοδιοίκηση) κ.λπ. για τον σχεδιασμό στρατηγικών κατάρτισης, αλλά και συγκεκριμένων προγραμμάτων, σε εθνικό, περιφερικό και τοπικό επίπεδο.

4.2 Συμπεράσματα Σχετικά με τους Αποφοίτους των ΙΕΚ και την Εύρεση Αγοράς Εργασίας

Σύμφωνα τα στοιχεία που έχουμε για την σχέση των ΙΕΚ με την αγορά εργασίας, αυτά αναφέρουν τα εξής (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs ,2015):

- ✓ Τα άτομα που έχουν ολοκληρώσει τη μεσαία εκπαίδευση ή το ΙΕΚ, είναι πιο πιθανό να συμμετάσχουν στην αγορά εργασίας σε σύγκριση με εκείνα που δεν έχουν.
- ✓ Σε επίπεδο μέσης εκπαίδευσης, ο διαφορετικός προσανατολισμός οδηγεί σε διαφορετικά αποτελέσματα:

(i) τα άτομα με γενική εκπαίδευση είναι πιο πιθανό να συνεχίσουν τις σπουδές παρά να συμμετάσχουν στην αγορά εργασίας. Αν συμμετέχουν στην αγορά εργασίας, έχουν την τάση να το κάνουν κατά τη διάρκεια της μελέτης.

(ii) Τα άτομα από το ΙΕΚ είναι πιο πιθανό να επιλέξουν να συμμετάσχουν γενικά στην αγορά εργασίας, με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να απασχολούνται. Συνολικά, η επίπτωση στην απασχόληση είναι ισχυρότερη από την επίδραση της ανεργίας.

(iii) Εστιάζοντας σε συγκεκριμένους τύπους προγραμμάτων ΙΕΚ, η πιθανότητα απασχόλησης είναι σημαντικά υψηλότερη για τα προγράμματα που βασίζονται στην εργασία, σε σχέση με τα σχολικά προγράμματα. Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην πιθανότητα ανεργίας για αποφοίτους προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που βασίζονται στην εργασία και στο σχολείο.

Οι απόφοιτοι των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τόσο σε μεσαία όσο και σε τριτοβάθμια εκπαίδευση, έχουν σημαντικά μεγαλύτερη διάρκεια απασχόλησης σε σχέση με τα γενικά εκπαιδευτικά προγράμματα, στο βαθμό που τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι πιο αποτελεσματικά για να προσελκύσουν τους ανθρώπους και για να τους προσφέρουν καλύτερες αντιστοιχίες εργασίας και έχουν ως αποτέλεσμα την έγκαιρη επίτευξη της σταθερότητας της εργασίας. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου, η διαφορά μεταξύ των ΙΕΚ και της γενικής εκπαίδευσης, τείνει να συρρικνώνεται.

Η σταθερότητα της απασχόλησης είναι υψηλότερη στους αποφοίτους της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι οποίοι είναι πιο πιθανό να κατέχουν θέσεις εργασίας πλήρους και μόνιμης απασχόλησης σε σύγκριση με τους αποφοίτους γενικής εκπαίδευσης. Τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα οποία προετοιμάζονται για συγκεκριμένα επαγγέλματα, αυξάνουν τη πιθανότητα εύρεσης μιας σωστής αντιστοιχίας μεταξύ της ικανότητας του ατόμου και των απαιτήσεων της εργασίας. Οι απόφοιτοι των ΙΕΚ είναι πιθανότερο να απασχολούνται σήμερα σε εξειδικευμένο χειρωνακτικό επάγγελμα, ενώ εκείνοι που κατέχουν πτυχίο γενικής εκπαίδευσης είναι πιθανότερο να απασχολούνται σε εξειδικευμένο μη χειρωνακτικό επάγγελμα.

Εκτός των παραπάνω ωστόσο, τα βασικά ευρήματα σχετικά με τις μεταβάσεις μεταξύ σχολείων, των ΙΕΚ και την εργασία, έχουν ως εξής :

- Η μετάβαση στην εργασία είναι γενικά ακόμη ταχύτερη σε τριτοβάθμιο επίπεδο για αποφοίτους ακαδημαϊκών και τεχνικών τομέων. Οι ακαδημαϊκοί απόφοιτοι τείνουν να βρουν δουλειά πιο γρήγορα από τους τεχνικούς πτυχιούχους.
- Οι απόφοιτοι επιπέδου ΙΕΚ είναι πιθανότερο να αποκτήσουν μόνιμη πρώτη θέση εργασίας από τους γενικούς πτυχιούχους.
- Τα άτομα που έχουν ολοκληρώσει τη μεσαία εκπαίδευση είναι πιο πιθανό να απασχολούνται στην αγορά εργασίας σε σύγκριση με εκείνα που δεν έχουν εργαστεί και είναι άνεργοι.
- Τα άτομα με γενική εκπαίδευση είναι πιο πιθανό να συνεχίσουν τις σπουδές παρά να συμμετάσχουν στην αγορά εργασίας ή αν συμμετέχουν στην αγορά εργασίας έχουν την τάση να το κάνουν κατά τη διάρκεια της μελέτης.
- Μεταξύ των προγραμμάτων των ΙΕΚ, η πιθανότητα απασχόλησης είναι σημαντικά υψηλότερη για τα προγράμματα που βασίζονται στην εργασία, σε σχέση με τα σχολικά προγράμματα.
- Οι απόφοιτοι των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τόσο σε μεσαία όσο και σε τριτοβάθμια εκπαίδευση, έχουν σημαντικά μεγαλύτερη διάρκεια απασχόλησης σε σχέση με τα γενικά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Η τρέχουσα σταθερότητα της απασχόλησης είναι υψηλότερη στους αποφοίτους της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι οποίοι είναι πιο πιθανό να κατέχουν θέσεις απασχόλησης πλήρους και μόνιμης απασχόλησης σε σύγκριση με τους αποφοίτους γενικής εκπαίδευσης.
- Στο βαθμό που τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι πιο αποτελεσματικά για να εργαστούν οι εργαζόμενοι και για να τους παρέχουν καλύτερες αντιστοιχίσεις εργασίας, έχουν ως αποτέλεσμα την έγκαιρη επίτευξη σταθερότητας της εργασίας.
- Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι περισσότερη εκπαίδευση παράγει ουσιαστικές αποδόσεις. Ακόμη και αν η χρηματοδότηση των ΙΕΚ είναι χαμηλότερη από εκείνη της τριτοβάθμιας γενικής εκπαίδευσης, η πιθανότητα να απασχολείται σε θέσεις υψηλής ειδίκευσης εξακολουθεί να είναι υψηλότερη από ό, τι για τη μεσαία εκπαίδευση. Τα προγράμματα ΕΕΚ οδηγούν σε θετική και σημαντική πριμοδότηση εισοδήματος σε σχέση με τη γενική εκπαίδευση για άτομα ηλικίας 20 έως 24 ετών, αλλά αυτή εξαφανίζεται ή είναι αρνητική για τις ηλικιακές ομάδες και το τριτοβάθμιο επίπεδο.
- Οι επιπτώσεις που έχει το ΙΕΚ στα αποτελέσματα των νέων στην αγορά εργασίας σε σύγκριση με τη γενική εκπαίδευση ποικίλλουν σημαντικά σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Η διαφορά μεταξύ των ΙΕΚ και των αποδόσεων γενικής εκπαίδευσης είναι γενικά θετική. Είναι συνήθως η μεγαλύτερη σε χώρες με ισχυρή παράδοση των ΙΕΚ, όπως η Τσεχική Δημοκρατία, η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες, η Σλοβενία και η Ελβετία.

Στα βασικά συμπεράσματα σχετικά με την αναντιστοιχία των προσόντων των αποφοίτων των ΙΕΚ, τα προγράμματα ΕΕΚ φαίνονται να παρέχουν αποδοτικές αντιστοιχίες όσον αφορά τα προφίλ δεξιοτήτων που αρχίζουν από την πρώτη εργασία. Συγκεκριμένα, οι απόφοιτοι της επαγγελματικής

εκπαίδευσης και κατάρτισης, τόσο σε μεσαίο όσο και σε τριτοβάθμιο επίπεδο, είναι πιο πιθανό να εκτελούν εξειδικευμένες χειρωνακτικές εργασίες. Οι απόφοιτοι γενικής εκπαίδευσης σε τριτοβάθμιο επίπεδο είναι πιθανότερο να εκτελούν θέσεις εργασίας υψηλής ειδίκευσης (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs ,2015).

Ο οργανισμός απασχόλησης πρέπει να εξετάσει την παροχή ειδικών υπηρεσιών για διαφορετικούς προσανατολισμούς για την αναζήτηση εργασίας που αφορά τους απόφοιτους της επαγγελματικής εκπαίδευσης και για τους αντίστοιχους της γενικής εκπαίδευσης (Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs ,2015).

Τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα οποία είναι ειδικά προσαρμοσμένα στην αγορά εργασίας, αυξάνουν την πιθανότητα να βρεθεί μια σωστή αντιστοιχία μεταξύ των προσόντων του ατόμου και των απαιτήσεων εργασίας.

Κεφάλαιο 5ο_ Μεθοδολογία της έρευνας

5.1 Μέθοδος συλλογής δεδομένων

Η συγκεκριμένη έρευνα βασίστηκε στην ποσοτική έρευνα και χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού αλλά και ανοιχτού τύπου καθώς είναι το δημοφιλέστερο εργαλείο συγκέντρωσης δεδομένων στην διενέργεια ποσοτικής έρευνας. Σύμφωνα με την βιβλιογραφία, μέσα από την χρήση εργαλείων συγκέντρωσης δεδομένων μέσω ερωτηματολογίων δίνεται στον ερευνητή η δυνατότητα να μετρήσει τις επιδόσεις, στάσεις, αντιλήψεις και συμπεριφορές των συμμετεχόντων. (Creswell, 2011).

5.2 Ανάλυση ερωτηματολογίου

Η κατασκευή του ερωτηματολογίου βασίστηκε στη Ζαχαροπούλου (2019) με τις κατάλληλες προσαρμογές έτσι ώστε το ερευνητικό εργαλείο να ευθυγραμμιστεί με τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης

Η χρήση ερωτηματολογίου εξυπηρετεί τη συλλογή δεδομένων σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα, χωρίς μεγάλη οικονομική επιβάρυνση και ταυτόχρονα διατηρώντας την ανωνυμία των συμμετεχόντων της έρευνας τους επιτρέπει να εκφράσουν με ειλικρίνεια τις απόψεις πάνω στο υπό εξέταση θέμα.

Η έρευνα αυτή έχει ανιχνευτικό – διαπιστωτικό χαρακτήρα καθώς η καταγραφή και διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών ΙΕΚ αποτελεί μια σχετικά αχαρτογράφητη περιοχή στην ελληνική βιβλιογραφία παρόλο που ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο ΙΕΚ είναι πάρα πολύ σημαντικός καθώς αυτός είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες του εκπαιδευτικού έργου.

Οι θεματικές ενότητες που επιλέξαμε για το ερωτηματολόγιο είναι 3 ενότητες και πιο συγκεκριμένα είναι οι εξής:

- Η εμπλοκή των καθηγητών στο σχεδιασμό των προγραμμάτων.
- Η υποστήριξη στην οργάνωση και υλοποίηση των προγραμμάτων.
- Η ανατροφοδότηση.

Κάθε πρόγραμμα που εκπαιδεύει ενηλίκους στηρίζεται σε αρχές και πρακτικές που αφορούν στον τρόπο υλοποίησης της διδακτικής πράξης καθώς και στα μέσα και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται.

Επίσης είναι πολύ σημαντικό να ερευνήσουμε σχετικά την όποια υποστήριξη υπάρχει στην οργάνωση και υλοποίηση των προγραμμάτων. Προσπαθούμε να δούμε διάφορα θέματα πάνω σε αυτό το ζήτημα, όπως αν υπάρχει υποστήριξη των εκπαιδευόμενων από τους εκπαιδευτές τους στην διάρκεια της πρακτικής άσκησης ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις που προκύπτουν στον χώρο εργασίας. Επίσης, ερευνούμε για το αν υπάρχει ενημέρωση των εκπαιδευτικών για επιστημονικές συναντήσεις, σεμινάρια, ημερίδες κ.ά. σχετικά με τους τομείς ευθύνης τους και αν δύνανται τα ΙΕΚ να συνεργάζονται για θέματα επιμόρφωσης με φορείς π.χ. της πανεπιστημιακής κοινότητας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, με ειδικούς επιστήμονες κ.ά., ανάλογα με τις θεματικές των προγραμμάτων.

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου εξετάζει την ύπαρξη ανατροφοδότησης στην λειτουργία των προγραμμάτων. Με την ανατροφοδότηση επιδιώκουμε με βάση τις πληροφορίες αξιολόγησης να γίνουν οι κατάλληλες διορθωτικές επεμβάσεις ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα υλοποίησης ενός προγράμματος. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν τους εκπαιδευτές του προγράμματος ως προς το πώς να προσδιορίσουν τις προσδοκίες και τις ανάγκες του προγράμματος.

5.3 Δείγμα

Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε εκπαιδευτές δημόσιων ΙΕΚ της χώρας. Δεδομένης της κατάστασης με τα ΙΕΚ να παραμένουν κλειστά, λόγω κορονοϊού αντιμετώπιζα σοβαρή δυσκολία να συγκεντρώσω το δείγμα. Είχα λάβει σχετική άδεια από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και οι περιοχές που δόθηκε το ερωτηματολόγιο είναι από όλη την Ελλάδα (τις περισσότερες απαντήσεις είναι από τα παρακάτω : ΙΕΚ Αμύνταιου, ΙΕΚ Χανίων, ΙΕΚ Ρόδου, ΙΕΚ Αγ. Αναργύρων, ΙΕΚ Αγ. Στεφάνου, ΙΕΚ Γλυφάδας, ΙΕΚ Αικατερίνης, ΙΕΚ Γιαννιτσών, ΙΕΚ Πάτρας, , ΙΕΚ Επιδαύρου, ΙΕΚ Άργους, κα).

Αξίζει σε αυτό το σημείο να περιγράψω πως έγινε η επιλογή των ΙΕΚ αφού αντιμετώπισα αρκετές δυσκολίες. Όταν έκλεισαν τα ΙΕΚ λόγω κορονοϊού, ήταν δοσμένα στα ΙΕΚ του νομού Αργολίδας έντυπα του ερωτηματολογίου. Ο χρόνος περνούσε και ήταν άγνωστο πότε θα άνοιγαν. Μέσα στην κρίση και βιώνοντας μια πρωτόγνωρη κατάσταση ήρθα σε επικοινωνία με τους διευθυντές οι οποίοι έστειλαν το ερωτηματολόγιο που είχα συντάξει σε google form. Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε αλλά ήταν ελάχιστοι οι εκπαιδευτικοί που απάντησαν και έτσι επιλέχθηκε η επιλογή των ΙΕΚ να είναι τυχαία. Τα ΙΕΚ ήταν από διάφορες περιοχές τόσο στην ηπειρωτική χώρα όσο και στην νησιωτική. Το ποσοστό που απάντησε τελικά στο ερωτηματολόγιο είναι περίπου το 20% του συνόλου των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε ΙΕΚ. Σε αυτό σημείο θέλω να ευχαριστήσω τον κύριο Κωνσταντίνο Καλαθά από το Υπουργείο Παιδείας για την πολύ άμεση ανταπόκρισή του στην αίτησή μου για να λάβω την σχετική άδεια της αποστολής του ερωτηματολογίου σε ΙΕΚ καθώς επίσης τους διευθυντές των ΙΕΚ και τους εκπαιδευτικούς που δέχτηκαν να συμμετέχουν στην έρευνα.

5.4 Πιλοτικό στάδιο

Πριν τον τελικό διαμοιρασμό του, το ερωτηματολόγιο δοκιμάστηκε σε πιλοτικό δείγμα εκπαιδευτικών. Σε αυτή τη φάση θέλαμε να διαπιστώσουμε αν είναι κατανοητές οι ερωτήσεις, αν υπάρχει αποδοχή του ερωτηματολογίου και με αυτό τον τρόπο θα διορθώναμε ασάφειες, παραλείψεις και λάθη.

Στις 23 Μαρτίου οριστικοποιήθηκε η τελική μορφή και στάλθηκαν τα ερωτηματολόγια μέσω google forms σε 3 εκπαιδευτικούς που έχουν μεγάλη εμπειρία στα ΙΕΚ της Αργολίδας και οι οποίοι είναι πιστοποιημένοι στο μητρώο εκπαιδευτικών ενηλίκων (ΕΟΠΠΕΠ). Οι παρατηρήσεις και υποδείξεις των εκπαιδευτικών του πιλοτικού δείγματος ελήφθησαν υπόψη στην τελική διαμόρφωση του ερωτηματολογίου.

5.5 Κύρια ερευνητική διαδικασία

Η διεξαγωγή της έρευνας πραγματοποιήθηκε από τα τέλη Μαρτίου και μέχρι τις 30 Απριλίου 2020. Ήταν η περίοδος στην οποία υπήρχε περιορισμός στις μετακινήσεις με όσες δυσκολίες αυτό συνεπάγεται. Ύστερα από σχετική επικοινωνία με την διεύθυνση του εκάστοτε ΙΕΚ γινόταν από τον διευθυντή η προώθηση του ερωτηματολογίου στους εκπαιδευτικούς του.

Κεφάλαιο 6ο_ Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας κάνοντας χρήση της περιγραφικής στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων.

6.1 Περιγραφική στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων της κύριας έρευνας

Για την ανάλυση του συνόλου των δεδομένων μας στις τρεις (3) ενότητες του ερωτηματολογίου μας χρησιμοποιήθηκε η περιγραφική στατιστική. Η περιγραφική στατιστική έχει ως σκοπό τη συνοπτική παρουσίαση των μεταβλητών του δείγματος, ώστε να κατανοούνται κάποια χαρακτηριστικά των μεταβλητών και να εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα (Σιώμκος, & Βασιλικοπούλου, 2005).

6.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά-Προφίλ εκπαιδευτικών

Ως προς το φύλο, από τους 278 συμμετέχοντες στην έρευνά μας, οι 178, με ποσοστό (63,7%) είναι γυναίκες και οι 100 με ποσοστό (36,3%) είναι άνδρες.

Πίνακας 1: Φύλο συμμετεχόντων

	Συχνότητα	Τοις εκατό
Γυναίκα	178	63,7
Άνδρας	100	36,3
Σύνολο	278	100

Ως προς την ηλικία, τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι από τους 278 ερωτώμενους, οι 21 με ποσοστό (7,6%) είναι μεταξύ κάτω των 30 ετών, οι 100 με ποσοστό (36%) είναι μεταξύ 30-39, οι 103 με ποσοστό (37,1%) είναι μεταξύ 40-49 ετών, οι 48 με ποσοστό (17,3%) είναι μεταξύ 50-59, ενώ 6 με ποσοστό (2%) πάνω από 60 ετών. Με βάση την ηλικιακή κατανομή παρατηρούμε ότι η ηλικιακή ομάδα 30-39 και η ηλικιακή ομάδα 40-49 έχουν το ίδιο περίπου ποσοστό.

Πίνακας 2: Ηλικία

	Συχνότητα	Τοις εκατό
Κάτω από 30	21	7,6
30-39	100	36
40-49	103	37,1
50-59	48	17,3
60 και πάνω	6	2
Σύνολο	278	100

Ως προς τα έτη εμπειρίας στην εκπαίδευση, τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι 278 από τους ερωτώμενους, οι 118 με ποσοστό (42,4%) είναι κάτω των 5 ετών, οι 52 με ποσοστό (18,7%) είναι μεταξύ 6-10 ετών, οι 41 με ποσοστό (14,7%) είναι μεταξύ 11-15 ετών, οι 34 με ποσοστό (12,2%) είναι μεταξύ 16-20 ετών, οι 20 με ποσοστό (7,2%) είναι μεταξύ 21-25 ετών και οι 13 με ποσοστό (4,7%) είναι άνω των 26 ετών. Σε αυτόν τον πίνακα συμπεραίνουμε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών έχει μικρή εμπειρία. Ο λόγος που ίσως συμβαίνει αυτό είναι ότι όλο και περισσότερες νέες ειδικότητες έχουν ενταχθεί στα ΙΕΚ, οπότε και αντίστοιχα ειδικότητες των εκπαιδευτών που πριν από κάποια χρόνια δεν υπήρχαν, σήμερα εργάζονται σε ΙΕΚ.

Πίνακας 3: Έτη εμπειρίας στην εκπαίδευση

	Συχνότητα	Τοις εκατό
0-5	118	42,4
6-10	52	18,7
11-15	41	14,7
16-20	34	12,2
21-25	20	7,2
26 και άνω	13	4,7
Σύνολο	278	100

Ως προς τη μορφή απασχόλησης, από τους 278 συμμετέχοντες στην έρευνά μας, οι 244, με ποσοστό (87,8%) είναι ωρομίσθιοι και οι 34 με ποσοστό (12,2%) είναι μόνιμοι. Παρατηρούμε ότι η ευέλικτη εργασία προτιμάται κατά κόρον στον κλάδο. Αυτό επίσης δείχνει και την απουσία προσλήψεων τα τελευταία χρόνια στην εκπαίδευση.

Πίνακας 4: Μορφή απασχόλησης

	Συχνότητα	Τοις εκατό
Ωρομίσθιος	244	87,8
Μόνιμος	34	12,2
Σύνολο	278	100

Ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο, από τους 278 συμμετέχοντες στην έρευνά μας, οι 9 με ποσοστό (3,2%) είναι απόφοιτοι λυκείου, οι 64 με ποσοστό (23%) είναι απόφοιτοι πανεπιστημίου/ΤΕΙ, οι 17 με ποσοστό (6,1%) έχουν δεύτερο πτυχίο και οι 188 με ποσοστό (67,6%) έχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο, και συμπεραίνουμε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτών έχει υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο.

Πίνακας 5: Εκπαιδευτικό επίπεδο

	Συχνότητα	Τοις εκατό
Απόφοιτος λυκείου	9	3,2
Απόφοιτος πανεπιστημίου/ΤΕΙ	64	23
Δεύτερο πτυχίο	17	6,1
Μεταπτυχιακό ή διδακτορικό	188	67,6
Σύνολο	278	100

Στην ερώτηση 6 «Ποια είναι τα γνωστικά αντικείμενα που αναλαμβάνετε στα πλαίσια διδασκαλίας σας στο Ι.Ε.Κ.» από τις απαντήσεις που λάβαμε από τους εκπαιδευτικούς, χωρίσαμε τα μαθήματα που δήλωσαν σε (3) τρεις μεγάλες κατηγορίες, οι οποίες είναι μαθήματα σχετικά με την υγεία, μαθήματα σχετικά με τα παιδαγωγικά και μαθήματα σχετικά με τα τουριστικά. Επίσης υπάρχουν μαθήματα που δεν εμπίπτουν στις κατηγορίες αυτές, όπως είναι τα μαθήματα της κοπτικής ραπτικής, των ναυτιλιακών, σχετικά με το περιβάλλον (συνοδός βουνού, μελισσοκομία κ.α.), σχετικά με την φωτογραφία, την φύλαξη μουσείων, τη θεολογία, την ηχοληψία, την κολύμβηση και τον κινηματογράφο. Από τους 278 συμμετέχοντες στην έρευνά μας, οι 66 με ποσοστό (23,7%) έχουν μαθήματα σχετικά με τη υγεία, οι 54 με ποσοστό (19,5%) έχουν μαθήματα σχετικά με τα παιδαγωγικά, οι 118 με ποσοστό (42,5%) έχουν μαθήματα σχετικά με τα τουριστικά και οι 40 με ποσοστό (14,3%) έχουν μαθήματα σχετικά με διάφορες ειδικότητες που υπάρχουν σε διάφορα ΙΕΚ ανά περιοχή.

Πίνακας 6: Γνωστικά αντικείμενα

	Συχνότητα	Τοις εκατό
Υγεία	66	23,7
Παιδαγωγικά	54	19,5
Τουριστικά	118	42,5
Άλλο	40	14,3
Σύνολο	278	100

Ως προς το αν οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στην έρευνα διδάσκουν παραπάνω από ένα ΙΕΚ, από τους 278 συμμετέχοντες στην έρευνά μας, οι 140, με ποσοστό (50,4%) διδάσκουν μόνο σε ένα ΙΕΚ και οι 138 με ποσοστό (49,6%) διδάσκουν σε παραπάνω από ένα ΙΕΚ.

Πίνακας 7: Διδασκαλία σε παραπάνω από ένα ΙΕΚ

	Συχνότητα	Τοις εκατό
Όχι	140	50,4
Ναι	138	49,6
Σύνολο	278	100

Ως προς την επιμόρφωση στις νέες τεχνολογίες, από τους 278 συμμετέχοντες, οι 116 με ποσοστό (41,7%) έχουν Α' Επίπεδο Πιστοποίησης στις ΤΠΕ, οι 58 με ποσοστό (20,9%) έχουν Β' Επίπεδο Πιστοποίησης στις ΤΠΕ. Η αξιοποίηση των Ψηφιακών Τεχνολογιών στην εκπαίδευση ή των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.), μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά και να φέρει θετικά αποτελέσματα στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης για αυτό και υπάρχει στο ερωτηματολόγιο.

Πίνακας 8: Επιμόρφωση στις νέες τεχνολογίες⁷

	Συχνότητα	Τοις εκατό
Α επιπέδου	116	41,7
Β επιπέδου	58	20,9
Γνώση Η/Υ	93	33,4
Δεν έχω	11	3,9
Σύνολο	278	100

⁷ [Εισαγωγική Επιμόρφωση για την εκπαιδευτική αξιοποίηση Τ.Π.Ε.](#) (Α επίπεδο Τ.Π.Ε)

β) [Προχωρημένη επιμόρφωση για την αξιοποίηση και εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη](#) (Β επίπεδο Τ.Π.Ε)

6.3 Η εμπλοκή των καθηγητών στο σχεδιασμό των προγραμμάτων

Σύμφωνα με την ερώτηση 1 (γράφημα 1), σχετικά με το «ως εκπαιδευτικός επιλέγω το θεματικό περιεχόμενο του προγράμματος μου», οι 75 με ποσοστό (27 %) στο δείγμα δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 117 με ποσοστό (42,1 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 64 με ποσοστό (23 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 22 με ποσοστό (7,9 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Παρατηρούμε ότι οι εκπαιδευτές έχουν αρκετή αυτονομία στο σχεδιασμό των μαθημάτων τους.

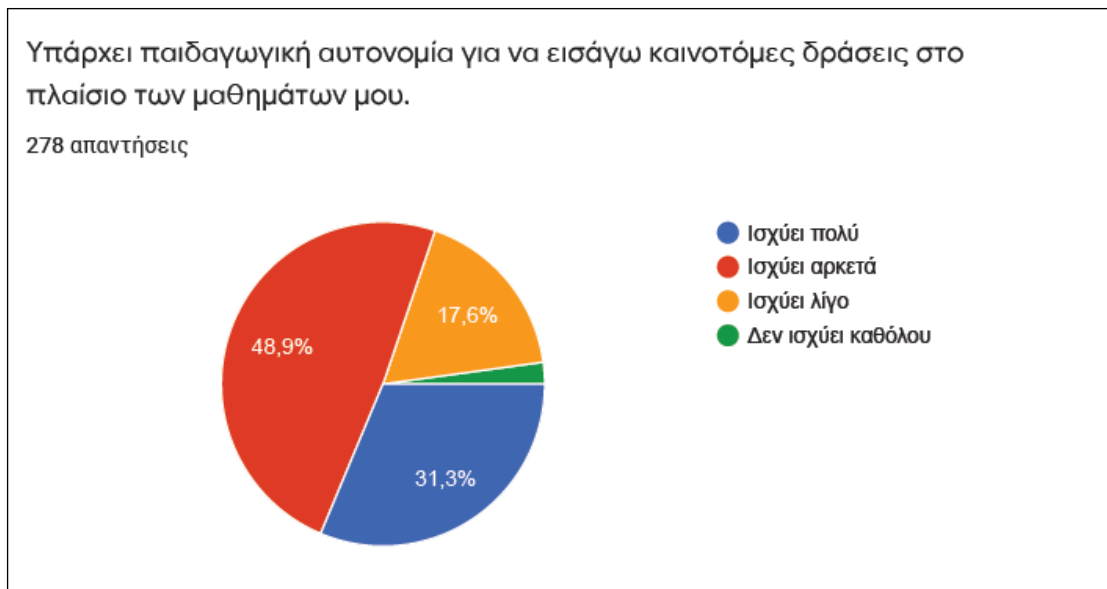
Γράφημα 1. Επιλέγω το θεματικό περιεχόμενο του προγράμματος μου

Σύμφωνα με την ερώτηση 2 (γράφημα 2), σχετικά με το «υπάρχει παιδαγωγική αυτονομία για να εισάγω καινοτόμες δράσεις στο πλαίσιο των μαθημάτων μου», οι 87 με ποσοστό (31,3 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 136 με ποσοστό (48,9 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 49 με ποσοστό (17,6 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 6 με ποσοστό (2,2 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν καινοτόμες δράσεις και έχουν παιδαγωγική αυτονομία για να τις εισάγουν στο πλαίσιο των μαθημάτων τους.

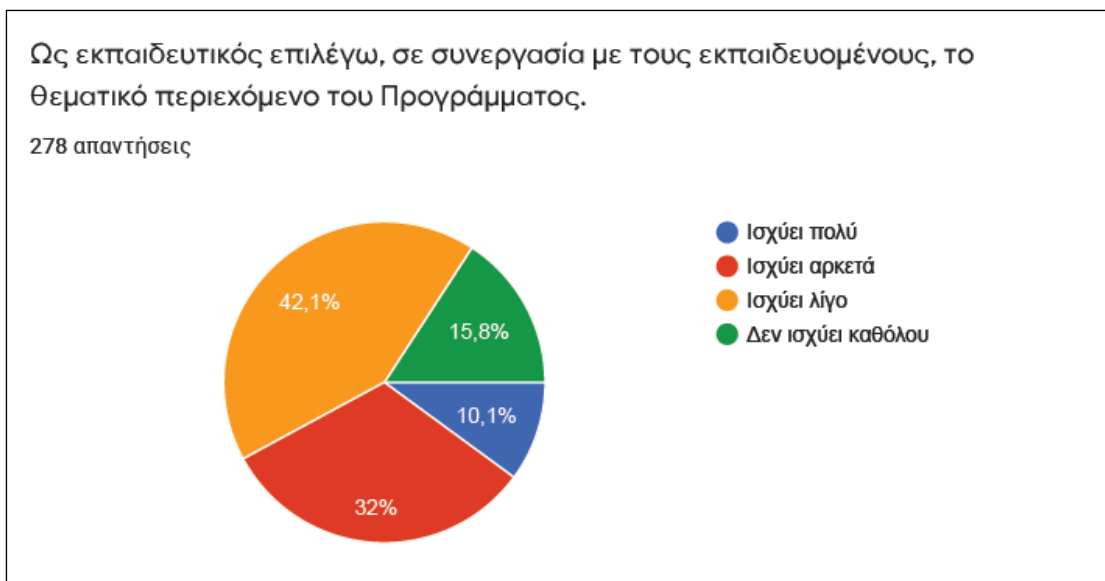
Γράφημα 2. Υπάρχει παιδαγωγική αυτονομία για να εισάγω καινοτόμες δράσεις στο πλαίσιο των μαθημάτων μου.

Σύμφωνα με την ερώτηση 3 (γράφημα 3), σχετικά με το ως «εκπαιδευτικός επιλέγω, σε συνεργασία με τους εκπαιδευομένους, το θεματικό περιεχόμενο του Προγράμματος», οι 28 με ποσοστό (10,1 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 89 με ποσοστό (32 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 117 με ποσοστό (42,1 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 44 με ποσοστό (15,8 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Παρατηρούμε ότι οι εκπαιδευτές εφαρμόζουν την θεωρία της εκπαίδευσης ενηλίκων και επιλέγουν το περιεχόμενο του προγράμματος σε συνεργασία με τους εκπαιδευόμενους.

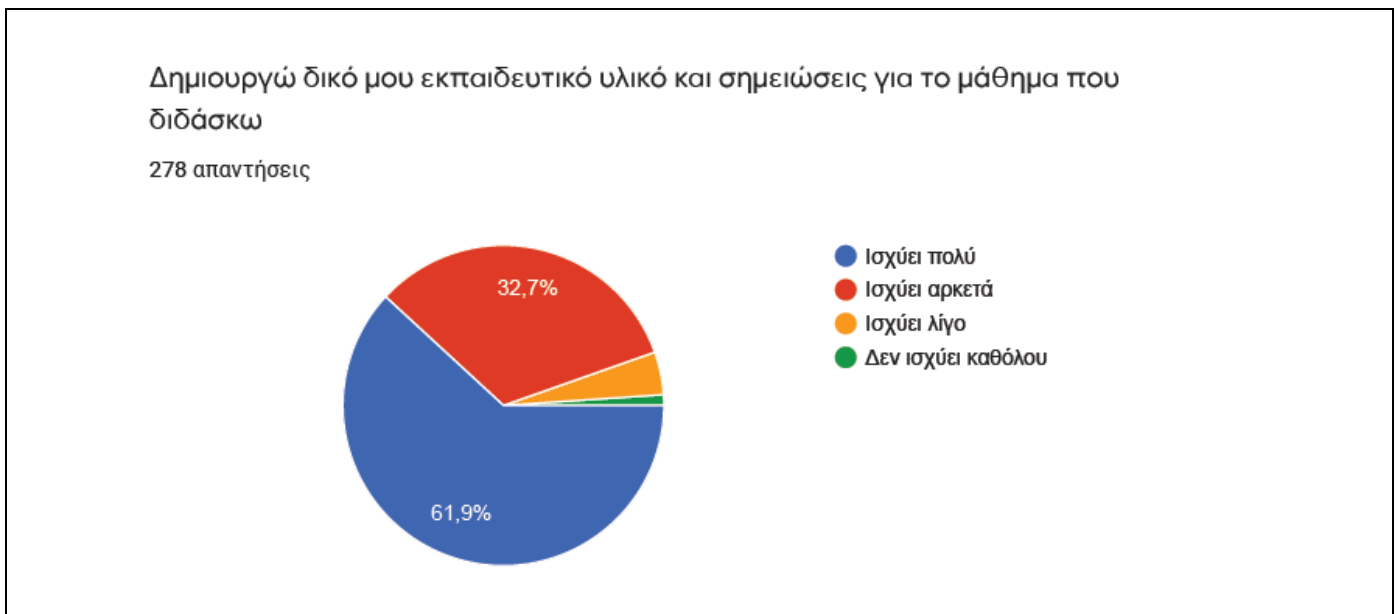
Γράφημα 3. Ως εκπαιδευτικός επιλέγω, σε συνεργασία με τους εκπαιδευομένους, το θεματικό περιεχόμενο του Προγράμματος.

Σύμφωνα με την ερώτηση 4 (γράφημα 4), σχετικά με το «δημιουργώ δικό μου εκπαιδευτικό υλικό και σημειώσεις για το μάθημα που διδάσκω», οι 178 με ποσοστό (61,9 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 91 με ποσοστό (32,7 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 12 με ποσοστό (4,3 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 3 με ποσοστό (1,1 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δημιουργούν το εκπαιδευτικό υλικό για το μάθημα που διδάσκουν. Αυτό συμβαίνει γιατί ο ΕΟΠΠΕΠ δίνει το πρόγραμμα σπουδών σε αρκετές ειδικότητες, δεν υπάρχουν βιβλία, και με βάση αυτό ο εκάστοτε εκπαιδευτικός δημιουργεί ο ίδιος το υλικό που θα χρησιμοποιήσει.

Γράφημα 4. Δημιουργώ δικό μου εκπαιδευτικό υλικό και σημειώσεις για το μάθημα που διδάσκω.

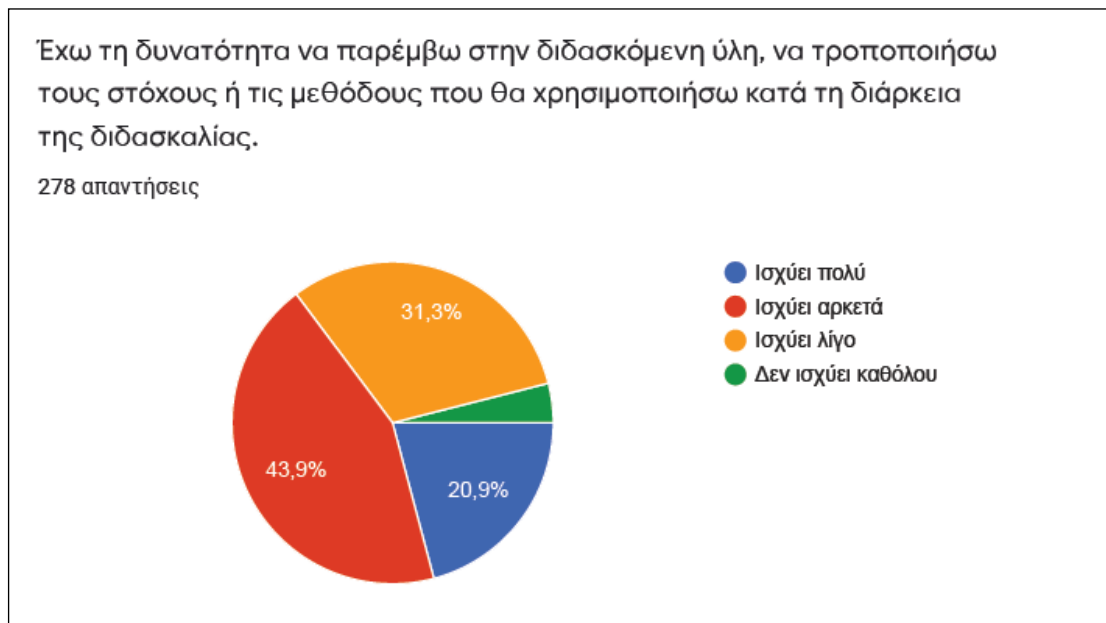

Σύμφωνα με την ερώτηση 5 (γράφημα 5), σχετικά με το «έχω τη δυνατότητα να παρέμβω στην διδασκόμενη ύλη, να τροποποιήσω τους στόχους ή τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσω κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας», οι 58 με ποσοστό (20,9 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 122 με ποσοστό (43,9 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 87 με ποσοστό (31,3 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 11 με ποσοστό (4 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Από το πρόγραμμα σπουδών της κάθε ειδικότητας δίνεται χώρος ώστε ο εκπαιδευτικός να κάνει διάφορες παρεμβάσεις και αυτό φαίνεται ότι λειτουργεί στις περισσότερες περιπτώσεις. Σε κάθε ειδικότητα υπάρχουν συγκεκριμένες ερωτήσεις πιστοποίησης στις οποίες θα εξεταστούν οι σπουδαστές όταν ανακοινωθούν οι εξετάσεις πιστοποίησης της ειδικότητας και αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο εκπαιδευτής να επιλέγει πώς θα διδάξει καλύτερα το μάθημά του.

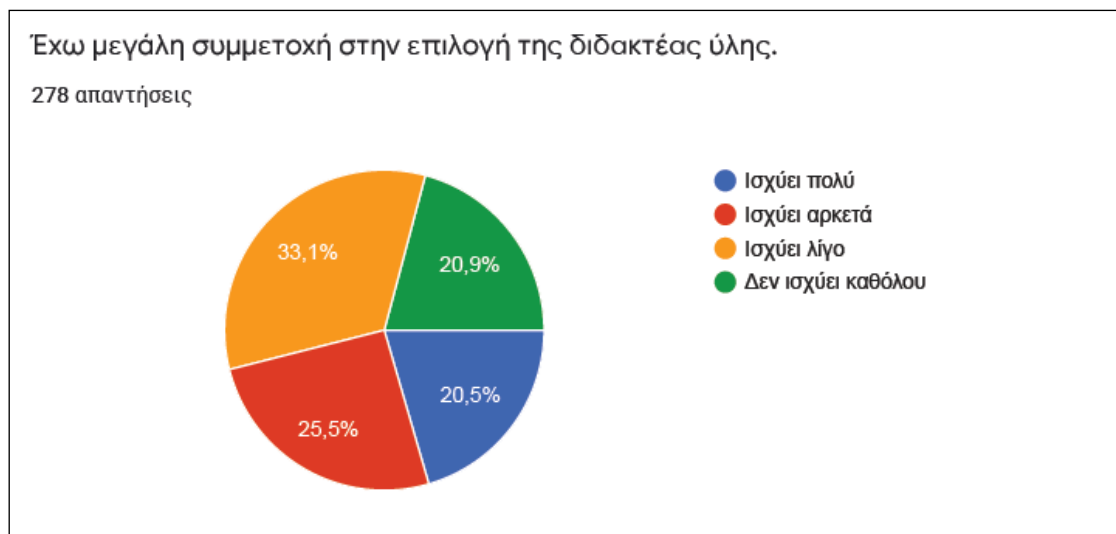
Γράφημα 5: Έχω τη δυνατότητα να παρέμβω στην διδασκόμενη ύλη, να τροποποιήσω τους στόχους ή τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσω κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας.

Σύμφωνα με την ερώτηση 6 (γράφημα 6), σχετικά με το «έχω μεγάλη συμμετοχή στην επιλογή της διδακτέας ύλης», οι 57 με ποσοστό (20,5 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 71 με ποσοστό (25,5 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 92 με ποσοστό (33,1 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 58 με ποσοστό (20,9 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Από τις απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν μεγάλη συμμετοχή στην επιλογή της διδακτέας ύλης και αυτό συμβαίνει γιατί έχει καθοριστεί από τον ΕΟΠΠΕΠ ποιες θα είναι οι ερωτήσεις πιστοποίησης. Επίσης μπορεί ο εκπαιδευτικός να θεωρεί ότι πρέπει να δώσει βαρύτητα σε συγκεκριμένα θέματα και έτσι η ύλη που έχει αποφασιστεί να μην τον ικανοποιεί.

Γράφημα 6: Έχω μεγάλη συμμετοχή στην επιλογή της διδακτέας ύλης.

Σύμφωνα με την ερώτηση 7 (γράφημα 7), σχετικά με το «είμαι ελεύθερος/η να χρησιμοποιώ εναλλακτικές διαδικασίες στη διδασκαλία μου», οι 108 με ποσοστό (38,8 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 127 με ποσοστό (45,7 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 35 με ποσοστό (12,6 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 8 με ποσοστό (2,9 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Στην ελευθερία της χρησιμοποίησης εναλλακτικών διαδικασιών διδασκαλίας φαίνεται να συμφωνεί η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών.

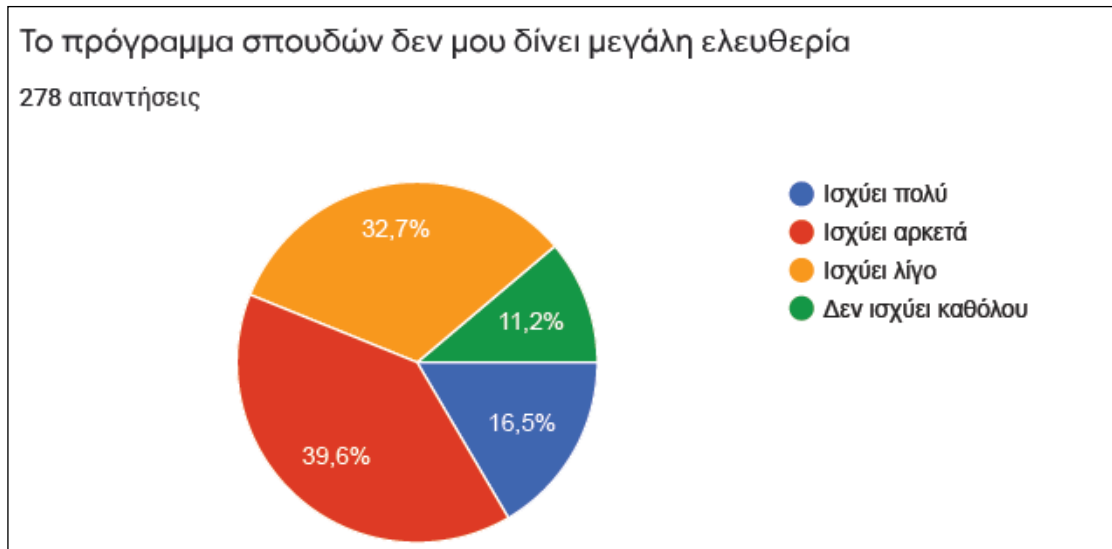
Γράφημα 7: Είμαι ελεύθερος/η να χρησιμοποιώ εναλλακτικές διαδικασίες στη διδασκαλία μου.

Σύμφωνα με την ερώτηση 8 (γράφημα 8), σχετικά με «το πρόγραμμα σπουδών δεν μου δίνει μεγάλη ελευθερία», οι 46 με ποσοστό (16,5 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 110 με ποσοστό (39,6 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 91 με ποσοστό (32,7 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 31 με ποσοστό (11,2 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Σε αυτή την ερώτηση παρατηρούμε ότι το πρόγραμμα σπουδών δεν αφήνει τους εκπαιδευτικούς να επιλέξουν την ύλη που θεωρούν ότι θα κάλυπτε καλύτερα την ειδικότητά τους.

Γράφημα 8: Το πρόγραμμα σπουδών δεν μου δίνει μεγάλη ελευθερία.

6.4 Η υποστήριξη στην οργάνωση και υλοποίηση των προγραμμάτων

Σύμφωνα με την ερώτηση 1 (γράφημα 9), σχετικά με το «δίνεται η δυνατότητα της εμπλοκής μου ως εκπαιδευτικός στην πρακτική άσκηση των σπουδαστών μου», οι 29 με ποσοστό (10,4 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 58 με ποσοστό (20,9 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 76 με ποσοστό (27,3 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 115 με ποσοστό (41,4 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Παρατηρούμε ότι ο εκπαιδευτικός δεν έχει καμία εμπλοκή στην πρακτική άσκηση των σπουδαστών του. Η πρακτική άσκηση είναι πολύ σημαντική γιατί έρχεται κοντά στην αγορά εργασίας ο σπουδαστής αλλά μένει χωρίς την καθοδήγηση και υποστήριξη των εκπαιδευτή του. Αντίστοιχα ο εκπαιδευτής δεν ξέρει ποιες είναι οι δυσκολίες που έχει ο σπουδαστής του, ο οποίος κατέχει τις γνώσεις αλλά δεν τις έχει συνδυάσει με την πράξη.

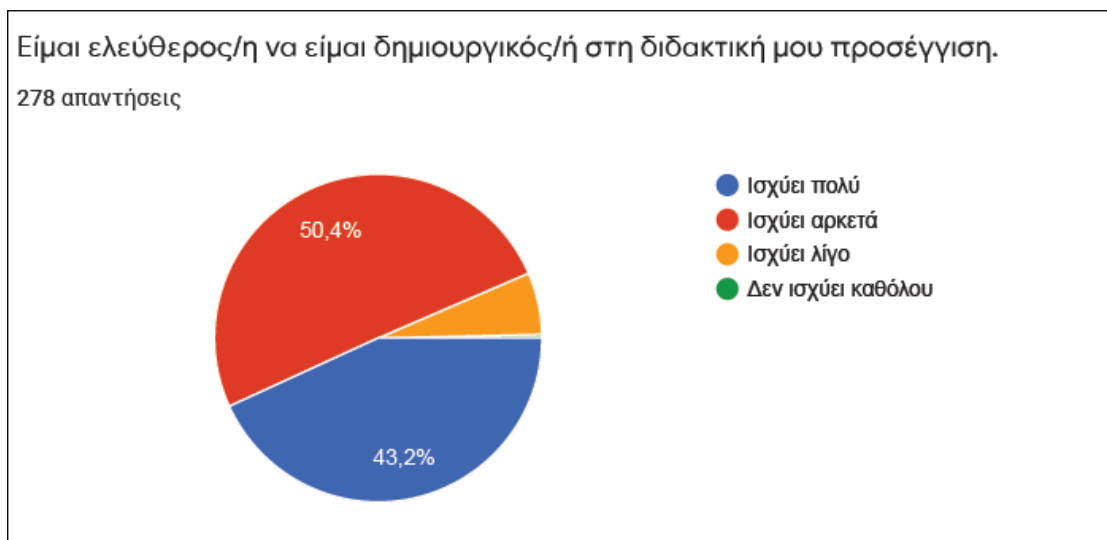
Γράφημα 9: Δίνεται η δυνατότητα της εμπλοκής μου ως εκπαιδευτικός στην πρακτική άσκηση των σπουδαστών μου.

Σύμφωνα με την ερώτηση 2 (γράφημα 10), σχετικά με το «είμαι ελεύθερος/η να είμαι δημιουργικός/ή στη διδακτική μου προσέγγιση», οι 120 με ποσοστό (43,2 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 140 με ποσοστό (50,4 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 17 με ποσοστό (6,1 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και 1 με ποσοστό (0,4 %) δέχεται ότι δεν ισχύει καθόλου. Οι εκπαιδευτές υποστηρίζουν ότι μπορούν να είναι ελεύθεροι, να είναι δημιουργικοί στην διδακτική τους προσέγγιση και αυτό έχει εξαρτάται και από τις σχέσεις που έχουν με τους εκπαιδευόμενους οι οποίοι κατέχουν κάποια εμπειρία πάνω στο αντικείμενο. Είναι πολύ συχνό φαινόμενο να έχουν κάποια εργασιακή εμπειρία την οποία θέλουν να εμβαθύνουν με τις συγκεκριμένες σπουδές.

Γράφημα 10: Είμαι ελεύθερος/η να είμαι δημιουργικός/ή στη διδακτική μου προσέγγιση

Σύμφωνα με την ερώτηση 4 (γράφημα 11), σχετικά με το «δεν ελέγχω πλήρως το πώς οργανώνεται ο χώρος της αίθουσας», οι 73 με ποσοστό (26,3 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 87 με ποσοστό (31,3 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 68 με ποσοστό (24,5 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 50 με ποσοστό (18 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Από το γράφημα παρατηρούμε ότι το πώς θα οργανωθεί ο χώρος της αίθουσας δεν ελέγχεται από τους εκπαιδευτές. Προφανώς αυτό ισχύει γιατί οι χώροι στους οποίους στεγάζονται τα ΙΕΚ είναι αίθουσες διδασκαλίας και τα εργαστηριακά μαθήματα θα ήταν καλό να γίνονται σε αίθουσα με διαφορετική δομή και μέσα.

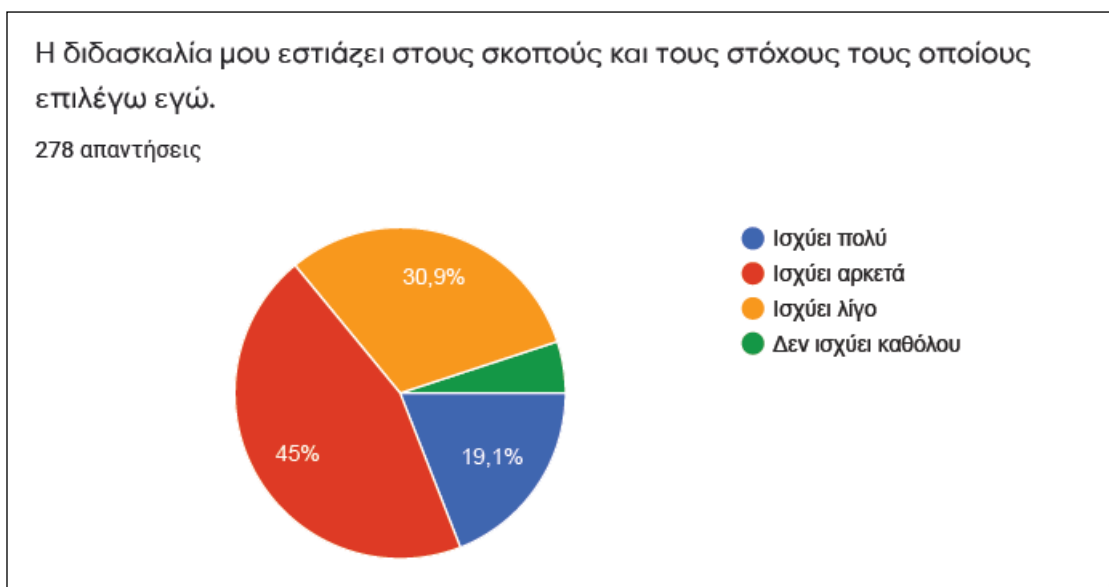
Γράφημα 11: Δεν ελέγχω πλήρως το πώς οργανώνεται ο χώρος της αίθουσας.

Σύμφωνα με την ερώτηση 5 (γράφημα 12) , σχετικά με το «η διδασκαλία μου εστιάζει στους σκοπούς και τους στόχους τους οποίους επιλέγω εγώ», οι 53 με ποσοστό (19,1 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 125 με ποσοστό (45 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 86 με ποσοστό (30,9 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 14 με ποσοστό (5 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Ο εκπαιδευτής λοιπόν έχει ανάγκη η διδασκαλία του να εστιάζει στους σκοπούς και τους στόχους του. Αυτό συμβαίνει γιατί πρόκειται για εκπαίδευση ενηλίκων και ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι με βάση τις εμπειρίες και τις γνώσεις των εκπαιδευόμενων του να καθορίσει εκείνους τους στόχους που θα οδηγήσει σε καλύτερα αποτελέσματα.

Γράφημα 12: Η διδασκαλία μου εστιάζει στους σκοπούς και τους στόχους τους οποίους επιλέγω εγώ.

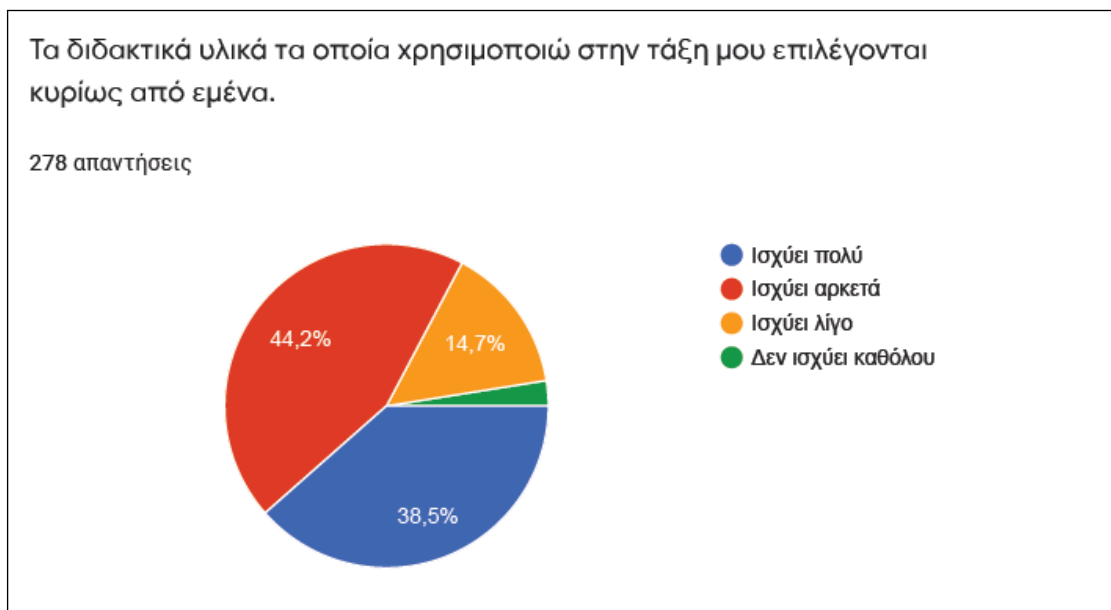

Σύμφωνα με την ερώτηση 6 (γράφημα 13), σχετικά με το «τα διδακτικά υλικά τα οποία χρησιμοποιώ στην τάξη μου επιλέγονται κυρίως από εμένα», οι 107 με ποσοστό (38,5 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 123 με ποσοστό (44,2 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 41 με ποσοστό (14,7 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 7 με ποσοστό (2,5 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Είμαστε σε μία εποχή που πλέον ο εκπαιδευτής έχει στην διάθεσή του ποικίλα διδακτικά υλικά και η πλειοψηφία των εκπαιδευτών τα επιλέγει για να τα χρησιμοποιήσει στην τάξη.

Γράφημα 13: Τα διδακτικά υλικά τα οποία χρησιμοποιώ στην τάξη μου επιλέγονται κυρίως από εμένα.

Σύμφωνα με την ερώτηση 7 (γράφημα 14), σχετικά με το «μπορώ να επιλέγω τις δραστηριότητες διδασκαλίας στην τάξη μου», οι 117 με ποσοστό (42,1 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 130 με ποσοστό (46,8 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 25 με ποσοστό (9 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο, οι 4 με ποσοστό (1,4 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου και δύο άτομα απάντησαν ότι χρησιμοποιούν δραστηριότητες που επιλέγουν μαζί με τους καταρτιζόμενους (0,7%). Η πλειοψηφία των εκπαιδευτών με βάσεις τις απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο συμφωνούν ότι επιλέγουν οι ίδιοι τις δραστηριότητες που θα χρησιμοποιήσουν στην διδασκαλία.

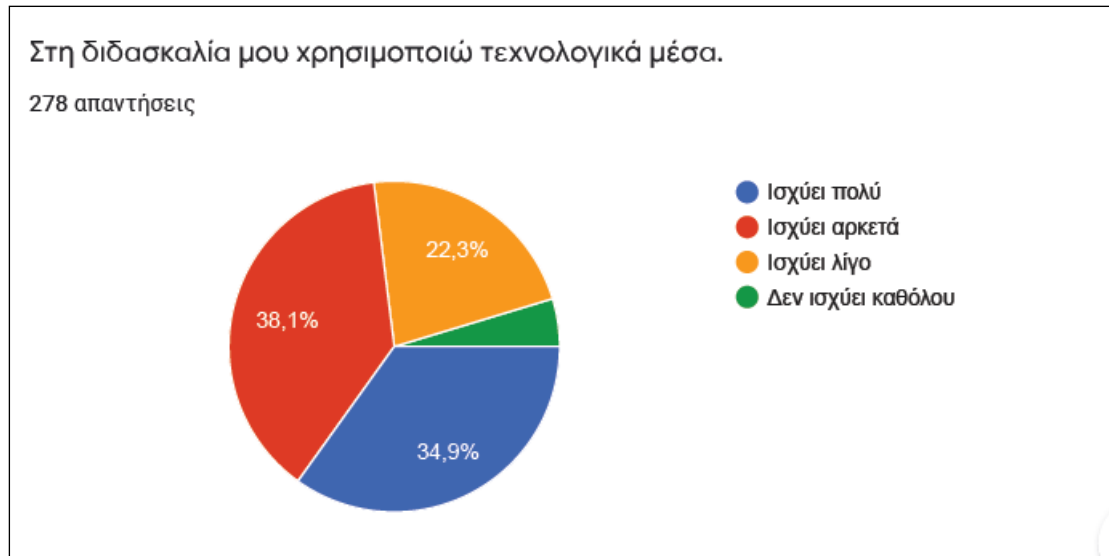
Γράφημα 14: Μπορώ να επιλέγω τις δραστηριότητες διδασκαλίας στην τάξη μου.

Σύμφωνα με την ερώτηση 8 (γράφημα 15), σχετικά με το «στη διδασκαλία μου χρησιμοποιώ τεχνολογικά μέσα», οι 97 με ποσοστό (34,9 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 106 με ποσοστό (38,1 %) δέχονται ότι ισχύει αρκετά, οι 62 με ποσοστό (22,3 %) δέχονται ότι ισχύει λίγο και οι 13 με ποσοστό (4,3 %) δέχονται ότι δεν ισχύει καθόλου. Στην εποχή της τεχνολογίας και της πληροφορίας έχουν πλέον προσαρμοστεί οι εκπαιδευτικοί για αυτό και παρατηρούμε ότι η διδασκαλία πλέον γίνεται με τεχνολογικά μέσα.

Γράφημα 15: Στη διδασκαλία μου χρησιμοποιώ τεχνολογικά μέσα.

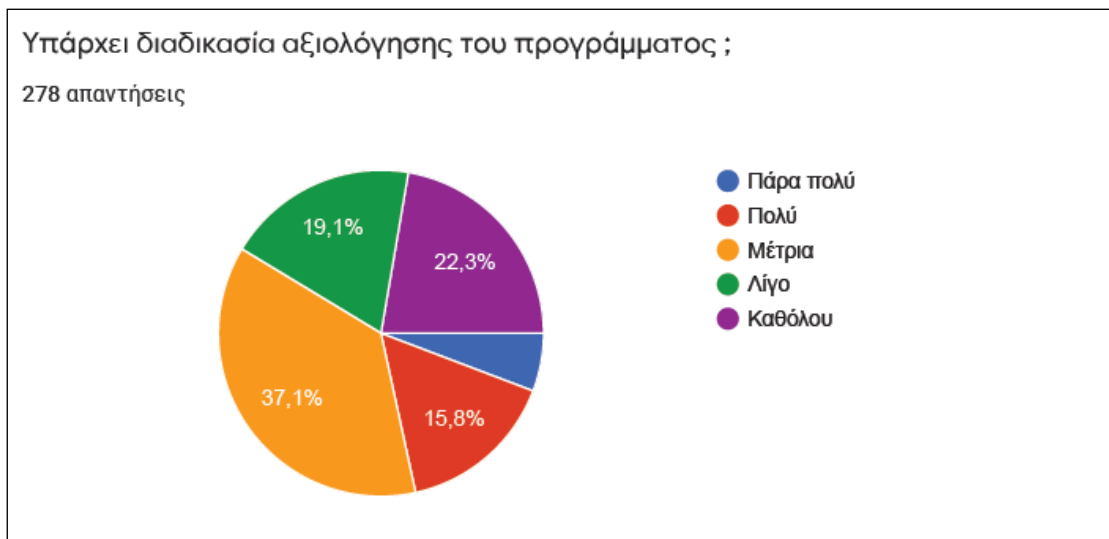

6.5 Ανατροφοδότηση στην λειτουργία των προγραμμάτων

Σύμφωνα με την ερώτηση 1 (γράφημα 16), σχετικά με το «αν υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης του προγράμματος», οι 16 με ποσοστό (5,8 %) δέχονται ότι ισχύει πάρα πολύ, οι 44 με ποσοστό (15,8 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 103 με ποσοστό (37,1 %) δέχονται ότι ισχύει μέτρια, οι 53 με ποσοστό (19,1 %) δέχονται ότι λίγο και οι 62 με ποσοστό (22,3 %) δεν ισχύει καθόλου. Οι εκπαιδευτικοί χαρακτηρίζουν ότι η ανατροφοδότηση των προγραμμάτων τους είναι μέτρια έως και καθόλου.

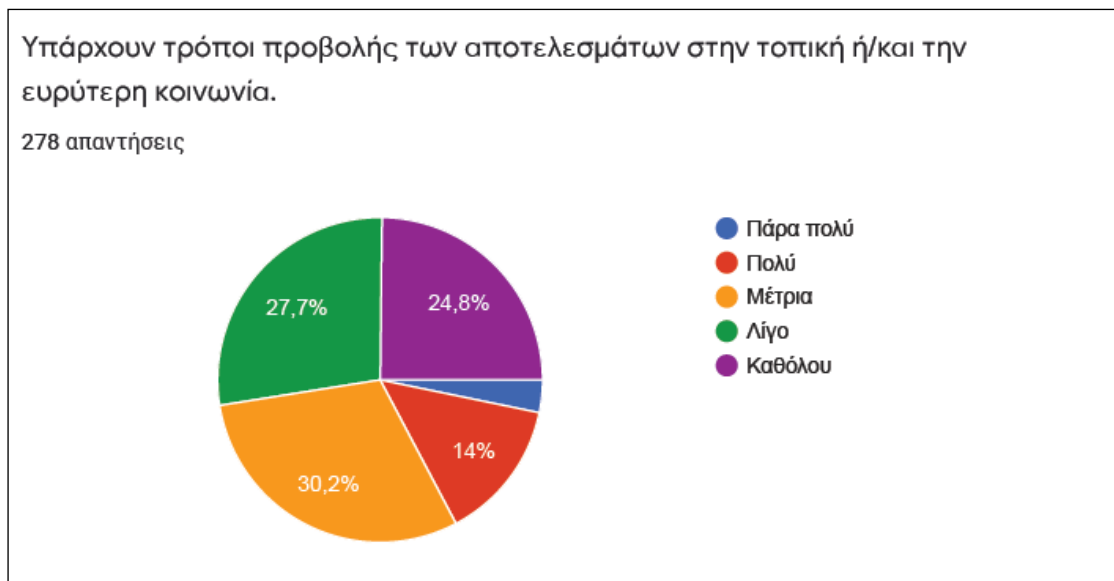
Γράφημα 16: Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης του προγράμματος;

Σύμφωνα με την ερώτηση 2 (γράφημα 17) , σχετικά με το «υπάρχουν τρόποι προβολής των αποτελεσμάτων στην τοπική ή/και την ευρύτερη κοινωνία», οι 9 με ποσοστό (3,2 %) δέχονται ότι ισχύει πάρα πολύ, οι 39 με ποσοστό (14 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 84 με ποσοστό (30,2 %) δέχονται ότι ισχύει μέτρια, οι 77 με ποσοστό (27,7 %) δέχονται ότι λίγο και οι 69 με ποσοστό (24,8 %) δεν ισχύει καθόλου. Από το πίνακα συμπεραίνουμε ότι δεν υπάρχει προβολή των αποτελεσμάτων στην τοπική ή και την ευρύτερη κοινωνία.

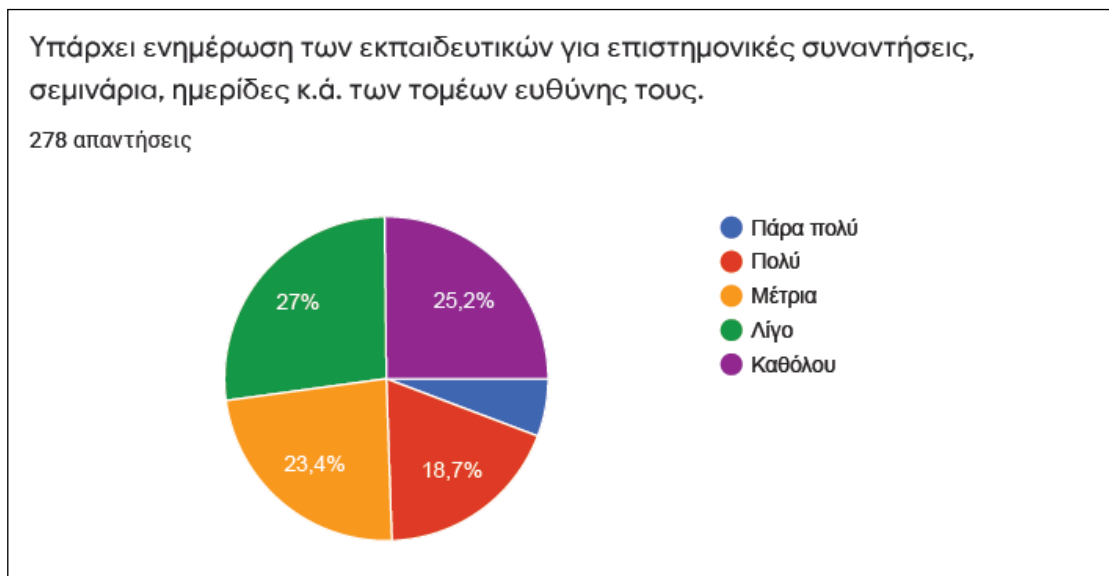
Γράφημα 17: Υπάρχουν τρόποι προβολής των αποτελεσμάτων στην τοπική ή/και την ευρύτερη κοινωνία.

Σύμφωνα με την ερώτηση 3 (γράφημα 18), σχετικά με το «υπάρχει ενημέρωση των εκπαιδευτικών για επιστημονικές συναντήσεις, σεμινάρια, ημερίδες κ.ά. των τομέων ευθύνης τους», οι 16 με ποσοστό (5,8 %) δέχονται ότι ισχύει πάρα πολύ, οι 52 με ποσοστό (18,7 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 65 με ποσοστό (23,4 %) δέχονται ότι ισχύει μέτρια, οι 75 με ποσοστό (27 %) δέχονται ότι λίγο και οι 70 με ποσοστό (25,2 %) δεν ισχύει καθόλου. Σημαντικό επίσης είναι ότι η ενημέρωση των εκπαιδευτικών για επιστημονικές συναντήσεις, σεμινάρια, ημερίδες κ.ά. των τομέων ευθύνης τους είναι μέτρια έως και καθόλου.

Γράφημα 18: Υπάρχει ενημέρωση των εκπαιδευτικών για επιστημονικές συναντήσεις, σεμινάρια, ημερίδες κ.ά. των τομέων ευθύνης τους.

Σύμφωνα με την ερώτηση 4 (γράφημα 19), σχετικά με το αν «είναι εφικτό τα ΙΕΚ να συνεργάζονται για θέματα επιμόρφωσης με φορείς π.χ. της πανεπιστημιακής κοινότητας, της τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και με ειδικούς επιστήμονες, ανάλογα με τις θεματικές των προγραμμάτων», οι 20 με ποσοστό (7,2 %) δέχονται ότι ισχύει πάρα πολύ, οι 62 με ποσοστό (22,3 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 82 με ποσοστό (29,5 %) δέχονται ότι ισχύει μέτρια, οι 68 με ποσοστό (24,5 %) δέχονται ότι λίγο και οι 46 με ποσοστό (16,5 %) δεν ισχύει καθόλου. Συμπεραίνουμε ότι τα ΙΕΚ δεν συνεργάζονται για θέματα επιμόρφωσης με φορείς π.χ. της πανεπιστημιακής κοινότητας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, με ειδικούς επιστήμονες κ.ά..

Γράφημα 19: Είναι εφικτό τα ΙΕΚ να συνεργάζονται για θέματα επιμόρφωσης με φορείς π.χ. της πανεπιστημιακής κοινότητας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, με ειδικούς επιστήμονες κ.ά., ανάλογα με τις θεματικές των προγραμμάτων.

Σύμφωνα με την ερώτηση 5 (γράφημα 20), σχετικά με το «η διοίκηση του ΙΕΚ ενθαρρύνει την ανάπτυξη υψηλών επιδόσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού στο έργο τους», οι 63 με ποσοστό (22,7 %) δέχονται ότι ισχύει πάρα πολύ, οι 90 με ποσοστό (32,4 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 76 με ποσοστό (27,3 %) δέχονται ότι ισχύει μέτρια, οι 30 με ποσοστό (10,8 %) δέχονται ότι λίγο και οι 19 με ποσοστό (6,8 %) δεν ισχύει καθόλου. Η διοίκηση του ΙΕΚ ενθαρρύνει την ανάπτυξη υψηλών επιδόσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού στο έργο τους σε κάποιο βαθμό.

Γράφημα 20: Η διοίκηση του ΙΕΚ ενθαρρύνει την ανάπτυξη υψηλών επιδόσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού στο έργο τους.

Σύμφωνα με την ερώτηση 6 (γράφημα 21), σχετικά με το «λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού στις αποφάσεις που παίρνονται από τη διοίκηση του ΙΕΚ», οι 38 με ποσοστό (13,7 %) δέχονται ότι ισχύει πάρα πολύ, οι 78 με ποσοστό (28,1 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 99 με ποσοστό (35,6 %) δέχονται ότι ισχύει μέτρια, οι 43 με ποσοστό (15,5 %) δέχονται ότι λίγο και οι 20 με ποσοστό (7,2 %) δεν ισχύει καθόλου. Ο βαθμός που λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού στις αποφάσεις που παίρνονται από τη διοίκηση του ΙΕΚ δεν είναι πολύ ικανοποιητικός. Σε αυτό ίσως να παίζει ρόλο το ότι οι εκπαιδευτικοί είναι για λίγο καιρό σε κάποιο ΙΕΚ, αφού από προηγούμενο γράφημα η πλειοψηφία των εκπαιδευτών δεν είναι μόνιμοι και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αλλάζουν συχνά τόσο σχολείο όσο και περιοχή.

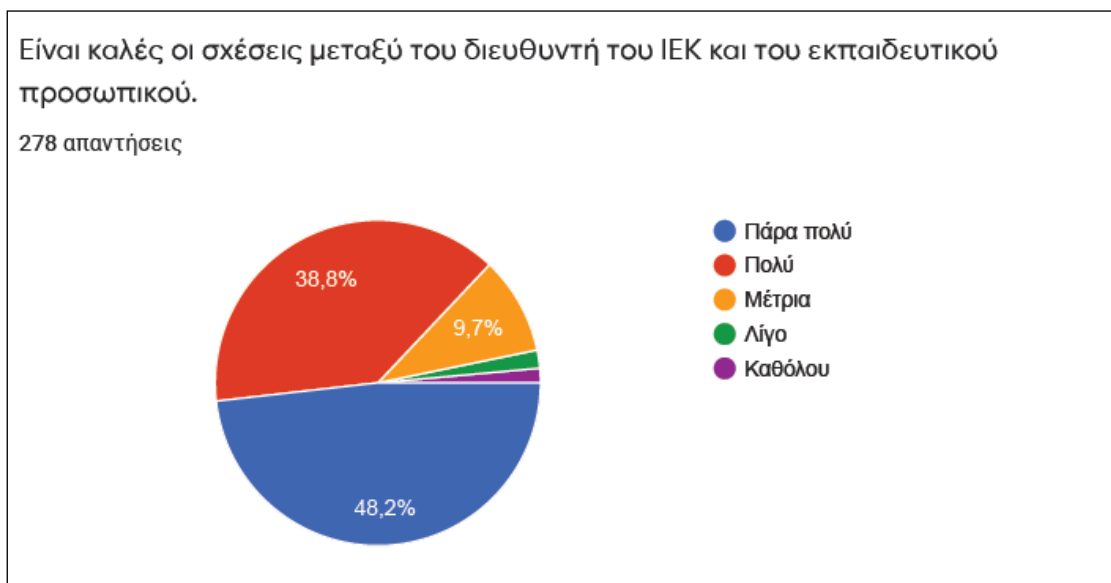
Γράφημα 21: Λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού στις αποφάσεις που παίρνονται από τη διοίκηση του ΙΕΚ.

Σύμφωνα με την ερώτηση 7 (γράφημα 22), σχετικά με το «είναι καλές οι σχέσεις μεταξύ του διευθυντή του ΙΕΚ και του εκπαιδευτικού προσωπικού», οι 134 με ποσοστό (48,2 %) δέχονται ότι ισχύει πάρα πολύ, οι 108 με ποσοστό (38,8 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 27 με ποσοστό (9,7 %) δέχονται ότι ισχύει μέτρια, οι 5 με ποσοστό (1,8 %) δέχονται ότι λίγο και οι 4 με ποσοστό (1,4 %) δεν ισχύει καθόλου. Παρατηρούμε ένα ενθαρρυντικό στοιχείο το ότι είναι καλές οι σχέσεις μεταξύ του διευθυντή του ΙΕΚ και του εκπαιδευτικού προσωπικού. Οπότε τα άτομα που κατέχουν διευθυντική θέση προφανώς έχουν και τα αντίστοιχα προσόντα που απαιτούνται για αυτή τη θέση.

Γράφημα 22: Είναι καλές οι σχέσεις μεταξύ του διευθυντή του ΙΕΚ και του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Σύμφωνα με την ερώτηση 8 (γράφημα 23), σχετικά με το «ως εκπαιδευτικός παρέχω ως προς τα θέματα συμβουλευτικής στον επαγγελματικό προσανατολισμό των σπουδαστών μου», οι 76 με ποσοστό (27,3 %) δέχονται ότι ισχύει πάρα πολύ, οι 107 με ποσοστό (38,5 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 60 με ποσοστό (21,6 %) δέχονται ότι ισχύει μέτρια, οι 27 με ποσοστό (9,71 %) δέχονται ότι λίγο και οι 8 με ποσοστό (2,9 %) δεν ισχύει καθόλου. Ένας από τους πολλούς ρόλους που έχει ο εκπαιδευτής ενηλίκων είναι ο ρόλος του συμβούλου και από το γράφημα φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί τον θεωρούν σημαντικό, για αυτό και παρέχουν ως προς τα θέματα συμβουλευτικής στον επαγγελματικό προσανατολισμό των σπουδαστών τους.

Γράφημα 23: Ως εκπαιδευτικός παρέχω ως προς τα θέματα συμβουλευτικής στον επαγγελματικό προσανατολισμό των σπουδαστών μου

Σύμφωνα με την ερώτηση 9 (γράφημα 24), σχετικά με «το πρόγραμμα σπουδών έχει σχέση με την αγορά εργασίας», οι 64 με ποσοστό (23 %) δέχονται ότι ισχύει πάρα πολύ, οι 119 με ποσοστό (42,8 %) δέχονται ότι ισχύει πολύ, οι 78 με ποσοστό (28,1 %) δέχονται ότι ισχύει μέτρια, οι 14 με ποσοστό (5 %) δέχονται ότι λίγο και οι 3 με ποσοστό (1,1 %) δεν ισχύει καθόλου. Η πλειοψηφία των απαντήσεων στην συγκεκριμένη ερώτηση δείχνει ότι συμφωνούν οι εκπαιδευτικοί πως το πρόγραμμα σπουδών συνάδει με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας ως προς τις γνώσεις και δεξιότητες.

Γράφημα 24: Το πρόγραμμα σπουδών έχει σχέση με την αγορά εργασίας.

6.6 Ερώτηση ανοικτού τύπου: Υπάρχουν και άλλες διαστάσεις του καθηγητή που είναι σημαντικές;

Υπάρχει μία ερώτηση ανοικτού τύπου στο τέλος του ερωτηματολογίου, η οποία δεν ήταν υποχρεωτική να απαντηθεί και είναι η εξής: Υπάρχουν και άλλες διαστάσεις του καθηγητή που πιστεύετε είναι σημαντικές και θα θέλατε να μας μιλήσετε για αυτές. Απάντησαν 72 άτομα στο σύνολο των 278, από τους οποίους οι περισσότεροι θεωρούν σημαντικό το ρόλο του καθηγητή ως εμπνευστή, συμβούλου, καθοδηγητή και επίσης σημαντική είναι η προσωπικότητα του ώστε να αναπτυχθεί καλή επικοινωνία – συνεργασία με τους σπουδαστές του.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε από συμμετέχοντα:

«Ένας/-μια εκπαιδευτής/τρια είναι πολύ σημαντικό να μπορεί να ανιχνεύσει θετικά στοιχεία των καταρτιζόμενων του/της και να τα αξιοποιήσει στην τάξη. Είναι επίσης πολύ σημαντικό να μπορεί να διακρίνει προβλήματα ή δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι/ες και να τους παρέχει βοήθεια, στήριξη και να τους ενθαρρύνει. Δεν είναι μόνο σπουδαίας σημασίας η ολοκλήρωση της ύλης, (αν και από αυτό κρίνεται έμμεσα η επιτυχία των σπουδαστών/στριών στην άδεια ασκήσεως επαγγέλματος που θα δώσουν μετά το τέλος της φοίτησης στον ΕΟΠΠΕΠ) είναι εξίσου σημαντικό να αναπτυχθεί σχέση εμπιστοσύνης και καλής συνεργασίας, ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος κ άλλων αρετών, που φυσικά επαφίεται στην κρίση του/της εκάστοτε εκπαιδευτή/τριας να "γεννήσει" , δημιουργήσει. Όλοι είμαστε άνθρωποι και οφείλουμε τους/τις σπουδαστές/στριες μας να τους/τις έχουμε ή και θεωρούμε ως συναδέλφους, καθώς μόνο έτσι όλοι θα μπορέσουμε να εξελιχθούμε, η διδασκαλία είναι υπέροχη και αμφίδρομη.»

Άλλος συμμετέχων αναφέρει ότι « η κοινωνικότητα του εκπαιδευτικού, η υπομονή του και η διάθεση για προσφορά» είναι σημαντικά. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το επάγγελμα του εκπαιδευτικού είναι και λειτούργημα.

Ο εκπαιδευτικός σήμερα ασκεί παιδαγωγική σύμφωνα με την σύγχρονη εποχή (Kalantzis, M., Cope, B. & Arvanitis, E., 2011).

Κεφάλαιο 7_ Συμπεράσματα

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα μετά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών για το ποιος είναι ο ρόλος των καθηγητών στα ΙΕΚ, στο σύγχρονο σχεδιασμό και διοίκηση των Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Αναφορικά με το ερευνητικό ερώτημα ποια είναι η εμπλοκή των καθηγητών στο σχεδιασμό των προγραμμάτων, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό μπορούν και επιλέγουν το θεματικό περιεχόμενο, όπως επίσης έχουν αυτονομία ώστε να γίνεται εισαγωγή καινοτόμων δράσεων στο πλαίσιο των μαθημάτων τους και στην επιλογή της διδακτέας ύλης. Σημαντικό είναι ότι η συνεργασία με τους εκπαιδευόμενους στην επιλογή του θεματικού περιεχομένου ωστόσο δεν είναι ικανοποιητική με βάση τα ερευνητικά δεδομένα, ενώ θα έπρεπε, σύμφωνα με την αρχή της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών χρησιμοποιεί δικό της εκπαιδευτικό υλικό όπως επίσης και σημειώσεις. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί έχουν την δυνατότητα να παρέμβουν στην διδασκόμενη ύλη, να τροποποιήσουν τους στόχους ή τις μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν κατά την διάρκεια της διδασκαλίας. Έχουν, λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί την ελευθερία να χρησιμοποιήσουν εναλλακτικές διαδικασίες παρόλο που δεν τους δίνεται με βάση το πρόγραμμα σπουδών ελευθερία στον καθορισμό της ύλης.

Αναφορικά με το ερευνητικό ερώτημα ποια είναι η υποστήριξη στην οργάνωση και υλοποίηση των προγραμμάτων των ΙΕΚ, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι έχουν μεγάλη ελευθερία στο να είναι δημιουργικοί στην διδακτική τους προσέγγιση, ενώ δεν έχουν την δυνατότητα εμπλοκής τους στην πρακτική άσκηση των σπουδαστών τους.

Η συμμετοχή τους στην επιλογή της διδακτέας ύλης είναι μικρή, όπως επίσης και το πώς θα οργανωθεί ο χώρος της αίθουσας, ενώ μπορούν να εστιάσουν την διδασκαλία στους σκοπούς και τους στόχους τους οποίους έχουν θέσει οι ίδιοι χρησιμοποιώντας τα διδακτικά υλικά που οι ίδιοι επιλέγουν. Οι εκπαιδευτικοί δύνανται να επιλέξουν τις δραστηριότητες όπως επίσης και τα τεχνολογικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν.

Το ερευνητικό ερώτημα που αφορά στο αν υπάρχει ανατροφοδότηση στην λειτουργία των προγραμμάτων. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι δεν υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης του κάθε προγράμματος του ΙΕΚ.

Επίσης είναι λίγοι οι τρόποι προβολής των αποτελεσμάτων στην τοπική ή/και την ευρύτερη κοινωνία. Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών για επιστημονικές συναντήσεις, σεμινάρια, ημερίδες κ.ά. των τομέων ευθύνης τους είναι μικρή.

Η διοίκηση του ΙΕΚ ενθαρρύνει την ανάπτυξη υψηλών επιδόσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού στο έργο τους. Ωστόσο λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού στις αποφάσεις που παίρνονται από τη διοίκηση του ΙΕΚ και σε αυτό βοηθά πολύ το να είναι οι καλές οι σχέσεις μεταξύ του διευθυντή του ΙΕΚ και του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Ο Ρόλος των Καθηγητών ΙΕΚ στο Σύγχρονο Σχεδιασμό και Διοίκηση των Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών υποστηρίζει ότι παρέχει ως προς τα θέματα συμβουλευτικής στον επαγγελματικό προσανατολισμό των σπουδαστών τους και όπως ότι το πρόγραμμα σπουδών έχει σχέση με την αγορά εργασίας.

Κεφάλαιο 8ο_ Προτάσεις

8.1 Προτάσεις Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα έχει κάνει σημαντικές παρεμβάσεις τα τελευταία είκοσι χρόνια. Σήμερα εξακολουθεί να έρχεται αντιμέτωπο με μια σειρά από προβλήματα τα οποία συνδέονται με τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Από τα ευρήματα τις έρευνας κάποια είναι ενθαρρυντικά και κάποια εφιστούν την προσοχή μας.

Υπάρχει επιμόρφωση στις νέες τεχνολογίες, αφού αρκετοί από τους συμμετέχοντες έχουν την πιστοποίηση επιπέδου Α ενώ είναι λιγότεροι αυτοί που έχουν και το Β επίπεδο στις ΤΠΕ. Παρατηρούμε ότι ένα σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτικών έχει επενδύσει στην ιδιωτική επιμόρφωση αφού δεν επιλέγονται όλοι οι εκπαιδευτικοί που κάνουν αίτηση αλλά επιλέγεται κάθε φορά ένας συγκεκριμένος αριθμός συμμετεχόντων. Σημαντικό στοιχείο είναι ότι η επιμόρφωση γίνεται εξ αποστάσεως. Σκοπός του ΙΕΚ είναι η συμβολή στην παροχή αναβαθμισμένων επαγγελματικών προσόντων με τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας να τρέχουν ραγδαία, οπότε η επιμόρφωση των εκπαιδευτών στις ΤΠΕ είναι μεγάλης σημασίας. Επομένως η αντίστοιχη επιμόρφωση πρέπει να ανταποκρίνεται στους στόχους και να είναι εξειδικευμένη σε αυτούς.

Παρατηρούμε ότι οι εκπαιδευτές έχουν αρκετή αυτονομία στο σχεδιασμό των μαθημάτων τους, εφαρμόζουν την θεωρία της εκπαίδευσης ενηλίκων, δημιουργούν το εκπαιδευτικό υλικό για το μάθημα που διδάσκουν, αλλά δεν έχουν συμμετοχή στην επιλογή της ύλης. Την ύλη κάθε ειδικότητας την καθορίζει ο ΕΟΠΠΕΠ χωρίς να λαμβάνει υπόψη στην πράξη τα νέα δεδομένα τόσο από άποψη δεξιοτήτων αλλά και γνώσεων. Σε αρκετές ειδικότητες υπάρχουν οι ερωτήσεις πιστοποίησης οι οποίες αποτελούν την εξεταστική ύλη για την πιστοποίηση. Αυτό όμως ίσως αφήνει εκτός γνώσεις που θα φανούν απαραίτητες στον χώρο εργασίας και στο πλαίσιο της δοσμένης ύλης υποβαθμίζονται.

Εκτός από τις επιμορφώσεις στις ΤΠΕ (Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας) καθοριστικό ρόλο έχουν επιστημονικές συναντήσεις, σεμινάρια, ημερίδες κ.ά. των τομέων ευθύνης των εκπαιδευτών, που στην πράξη δεν είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Ο εκπαιδευτής δεν συμμετέχει στην πρακτική των σπουδαστών. Αυτό έχει ως συνέπεια να μην μπορεί να τον ενισχύσει στα όποια προβλήματα προκύψουν στην εργασία και να μην προσθέσει στην εκπαίδευση αυτές τις πληροφορίες που θα αποτελέσουν εφόδια σε επόμενους σπουδαστές.

Υπάρχουν ειδικότητες που έχουν μαθήματα – εργαστήρια τα οποία γίνονται σε χώρους διδασκαλίας, που δεν μπορούν να ελεγχθούν και να διαμορφωθούν από τον εκπαιδευτικό. Η διαμόρφωση χώρου ανά ειδικότητα και τα κατάλληλα μέσα πρέπει να είναι λειτουργικά και να προσφέρουν μεγάλη αποδοτικότητα.

Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει ανατροφοδότηση, ωστόσο, στην πράξη βλέπουμε ότι δεν υφίσταται. Είναι πολύ μικρή η αξιολόγηση στα ΙΕΚ και η ανατροφοδότηση των προγραμμάτων τους είναι μέτρια έως και μηδαμινή. Ωστόσο, είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει ανατροφοδότηση των ΙΕΚ, τόσο με το υπουργείο όσο και μεταξύ τους, γιατί έτσι θα μπορούσαν να εμβαθύνουν στα αποτελέσματα και να βελτιώσουν ακόμα περισσότερο τις παροχές τους. Χωρίς προβολή των αποτελεσμάτων στην τοπική αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία ο απόφοιτος των ΙΕΚ θα βρουν δυσκολίες στην εύρεση εργασίας. Θα ήταν πολύ διαφορετικό εάν υπήρχε άμεση σύνδεση και συνεχής επικοινωνία με το ανοικτό δίκτυο ΙΕΚ- κοινωνία.

Ο βαθμός που λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού στις αποφάσεις που παίρνονται από τη διοίκηση του ΙΕΚ, δεν είναι πολύ ικανοποιητικός. Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτών δεν είναι μόνιμοι, οπότε έχουν μικρή φυσική παρουσία στο ίδιο ΙΕΚ, έχουν μικρή επαγγελματική πείρα αφού τα τελευταία χρόνια εμπλουτίζεται με νέες ειδικότητες το ΙΕΚ και ανήκουν σε υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Είναι πολύ σημαντική η άποψη του εκπαιδευτικού στις αποφάσεις της διοίκησης του ΙΕΚ, η οποία διοίκηση μένει σταθερή για περίπου 3 (τρία) χρόνια σε αντίθεση με τον εκπαιδευτικό ο οποίος μένει για ένα μικρό διάστημα στο ΙΕΚ. Αυτό που ίσως θα άλλαζε το πρόβλημα αυτό θα ήταν να υπάρχει μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό, καθώς έτσι θα μπορούσε να μπει μία βάση πάνω στην οποία η επικοινωνία θα είναι συνεχής.

Ωστόσο, παρά τα θετικά στοιχεία του προγράμματος, είναι σημαντικό να αναφέρει κανείς και μια ακολουθία προβλημάτων που σχετίζονται με τους περιορισμούς που συναντώνται από αυτά τα είδη προγραμμάτων. Αυτοί οι περιορισμοί επικεντρώνονται κυρίως σε τεχνικά ζητήματα που ανακύπτουν στο περιβάλλον της ηλεκτρονικής μάθησης, την έλλειψη κατάλληλου υλικού και τεχνικού εξοπλισμού στις χρησιμοποιούμενες εγκαταστάσεις διδασκαλίας και την ανεπάρκεια των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων για την εκπλήρωση αυτής της ανάγκης.

Η απόσταση που πρέπει να διανύσουν ορισμένοι εκπαιδευόμενοι για να συμμετάσχουν στις συναντήσεις πρόσωπο με πρόσωπο, θεωρείται σημαντικό μειονέκτημα, που ουσιαστικά δυσφημεί την ευελιξία του προγράμματος, σε αντίθετα το πρότυπο διδασκαλίας και μάθησης που προωθεί ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα με βάση τις αρχές της ανοιχτής και εξ αποστάσεως μάθησης.

Με βάση τα ευρήματα που παρουσιάζονται σε αυτήν την έρευνα, η νέα προοπτική που προσφέρεται για την εφαρμογή αυτού του προγράμματος σε μεγαλύτερη κλίμακα είναι σημαντική. Τα αποτελέσματα είναι θετικά και απεικονίζουν ότι, παρόλο που πρέπει να ληφθούν υπόψη σημαντικά ζητήματα για να είναι αποτελεσματικές αυτές οι προσεγγίσεις, υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον για τα πιθανά μαθησιακά αποτελέσματα μιας τέτοιας μεθόδου.

Οι ενήλικοι δεν θέλουν να χάνεται ο χρόνος τους. Απαιτούν η μάθηση να συμβαίνει σε μια στιγμή και σε ένα μέρος που είναι κατάλληλο για αυτούς, σε μορφή και ρυθμό συμβατό με το μαθησιακό τους στυλ. Πρέπει να ασχοληθούν με το θέμα μέσω της διαδραστικότητας και της αισθητικής διέγερσης. Τα άτομα με διαφορετικά στυλ μάθησης χρειάζονται ποικίλες μεθόδους διδασκαλίας. Οι παλιομοδίτικες

μέθοδοι διδασκαλίας, οι όρθιες διαλέξεις που μελετούν μόνες τους, δεν επαρκούν για τους σημερινούς ενήλικους μαθητές.

Ωστόσο, παραμένουν πολλές προκλήσεις για την εφαρμογή της διά βίου μάθησης. Το κίνητρο των ενηλίκων που μαθαίνουν μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι μία από τις πιο δύσκολες περιπτώσεις για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών μαθησιακών εμπειριών. Η εκπαίδευση ενηλίκων από μόνη της δεν μπορεί να προκαλέσει παγκόσμιες αλλαγές. Ωστόσο, η εκπαίδευση ενηλίκων είναι πιθανό να δια φωτίσει τα άτομα προσφέροντάς τους την προοπτική μιας καλύτερης ζωής.

8.2 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Προτείνουμε σε μία μελλοντική έρευνα να συμπεριληφθούν εκπαιδευτικοί ΙΕΚ από όλους τους νομούς της χώρας ώστε να υπάρχουν δείγματα από κάθε περιοχή της Ελλάδας, καθώς στην συγκεκριμένη περίπτωση επιλέξαμε τυχαία ΙΕΚ από την ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσαμε να δούμε περισσότερες ειδικότητες ανά τη χώρα και θα μπορούσε να αναδειχτεί καλύτερα ο ρόλος των εκπαιδευτικών στο σχεδιασμό των προγραμμάτων και τη διοίκηση των ΙΕΚ.

Με μεγαλύτερο δείγμα θα μπορούσε να εξεταστεί η σημερινή κατάσταση που επικρατεί στον χώρο των ΙΕΚ. Το ερωτηματολόγιο θα είναι πιο εκτεταμένο ώστε να εντοπίσει λεπτομέρειες πάνω σε εξειδικευμένα θέματα που θα αφορούν λόγου χάρη εργαστηριακά μαθήματα.

Επίσης, εκτός από την ποσοτική ανάλυση προτείνεται να υπάρχει και ποιοτική ανάλυση. Ο λόγος που προτείνουμε την μέθοδο αυτή είναι γιατί το θέμα που επιδιώκουμε να μελετήσουμε δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς και, ενώ έχουμε σχεδιάσει την έρευνα στην πορεία της μπορούμε να την τροποποιήσουμε. Οι αλλαγές μπορούν να γίνουν σε οποιαδήποτε φάση της έρευνας και αφορούν για παράδειγμα την τροποποίηση των ερωτημάτων. Το πιο σημαντικό είναι ότι ο ερευνητής μπορεί με την προσωπική του προσέγγιση να βρει πολλές πληροφορίες για το ζήτημα ανάλογα με τις εμπειρίες και την κατάρτισή του. Σύμφωνα με τον Creswell (2011) το τελευταίο μπορεί να επιτευχθεί όταν ο ερευνητής είναι ανοιχτός και ευαισθητοποιημένος με το θέμα.

Προτείνεται ακόμα να ληφθούν υπόψη οι απόψεις των εκπαιδευόμενων και των διευθυντών πάνω στον ρόλο των καθηγητών ώστε να έχουμε κατά το δυνατόν μία σφαιρική άποψη.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Bishop, JH., & Mañe, F. (2005) “*The impacts of career-technical education on high school labor market success.*” *Economics of Education Review*, Vol.23 No.4,pp. 381-402.
<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2004.04.001>

Bonnal, L. (2002). “*School-to-work transition: apprenticeship versus vocational school in France.*” *International Journal of Manpower*, Vol. 23 No.5,pp. 426-42.
<https://doi.org/10.1108/01437720210436046>

Cedefop (2012a). *From education to working life: the labour market outcomes from vocational education and training*. Luxembourg: Publications Office. Cedefop Αναρτήθηκε από: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/3063_en.pdf.

Cedefop (2012b). *Trends in VET policy in Europe 2010-12*. Luxembourg: Publications Office. Cedefop working paper; No 16. Αναρτήθηκε από: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6116_en.pdf.

Cedefop (2015). *Vocational education and training in Greece*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. Αναρτήθηκε από: https://www.cedefop.europa.eu/files/4130_en.pdf

Creswell, J. W. (2011) *Εκπαιδευτική έρευνα : Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα : Έλλην.

CTI (2011). *Record of the existing situation in EPAL- EPAS schools with the development and utilisation of ICT tools in the framework of the implementation of the education policies and interventions of the Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs*. Rion: Computer Technology Institute. Working group 2, scientific planning and research, deliverable P2.3 final report (unpublished).

Γεώργιου, Α. (2019). *Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση(ΕΕΚ) στο πλαίσιο της ΔΒΜ στην Ευρώπη: πολιτικές και τάσεις*. Μεταπτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής & του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Φεβρουάριος 2019. Αναρτήθηκε από: <https://hellanicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/20508/%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%97%CE%A3-%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CC%81%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83>

%CE%B7%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CC%81%CF%81%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%B7-23.1.2019.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Dearden, L. (2002). *The Returns to Academic and Vocational Qualifications in Britain*. Wiley Online Library, Vol.2

Dustmann, C., & Schonberg, U. (2009). *Training and union wages*. Review of economics and statistics, May 2009, Vol. 91, No 2, pp. 363-376.

Eorpep (2013). *Proposal for the Hellenic qualifications framework*, 20 February 2013 (unpublished).

Fordham, P. (1993). *'Informal, non-formal and formal education programmes'* in YMCA George Williams College ICE301 Lifelong learning, Unit 1 Approaching lifelong learning. London: YMCA George Williams College.

Ζαχαροπούλου, Ζ. (2019). *Αντιλήψεις εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων για τον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων στα εκπαιδευτικά προγράμματα Ι.ΙΕΚ*. Μεταπτυχιακή εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, Σεπτέμβριος 2019, Αναρτήθηκε από: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/42712>

GSSL (2013a). *2012 report on lifelong learning in Greece*. Athens: GSSL, General Secretariat for Lifelong Learning. Αναρτήθηκε από: http://share.pdfonline.com/ab3b543720d6402bb8ed2416f87c562a/APOLOG ISMOS_GGBM_2013.pdf.

GSEE (2013). *Economic policy guidelines 2013: youth unemployment*. Enimerosi, Vol. 210, November 2013. Αναρτήθηκε από: <http://www.inegsee.gr/sitefiles/files/enhmerosh-teyxos-210.pdf>.

Hatch, N. W., & Dyer, J. H. (2004). *Human capital and learning as a source of sustainable competitive advantage*. Strategic Management Journal, 25 (12), 1155-1178. doi: 10.1002/smj.421

Hanushek, E., Institution, H., & Zhang, L. (2011). *"General Education, Vocational Education and Labor Market Outcomes over the Life-Cycle."* IZA Discussion Paper 6083.

Hérault, N., Zakirova, R., & Buddelmeyer, H. (2011). *The effect of VET completion on wages of young people*. National Vocational Education and Training Research And Evaluation (NCVETRE) Program Report.

Kalantzis, M., Cope, B. & Arvanitis, E.(2011), «Ο Εκπαιδευτικός ως Σχεδιαστής: Η Παιδαγωγική στην Εποχή των Νέων Ψηφιακών Μέσων», Πρακτικά ΙΓ' Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας: Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια: Ελληνική Πραγματικότητα και Διεθνής Εμπειρία, 20-

22 Νοεμβρίου 2009, Γιάννενα, σελ. 27-58. Αναρτήθηκε από: <http://neamathisi.com/learning-by-design/reference/>

Koutsampelas, Ch., & Tsakloglou, P. (2014). *The progressivity of public education in Greece: empirical findings and policy implications*. Education Economics. DOI: 10.1080/09645292.2014.884999

Λιντζέρης, Π. (2013). *Εκπαίδευση, διά βίου μάθηση και πιστοποίηση προσόντων*. ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Ioannidou, A., Stavrou, S. (2013). *Reformperspektiven der Berufsbildung in Griechenland [Reform prospects for vocational training in Greece]*. Berlin: Friedrich Ebert Foundation, Department of western Europe/North America. (International policy analysis). Αναρτήθηκε από: https://www.researchgate.net/profile/Alexandra_Ioannidou4/publication/303689733_Reformperspektiven_der_Berufsbildung_in_Griechenland/links/574da9ed08aec988526b9c1f/Reformperspektiven-der-Berufsbildung-in-Griechenland.pdf

Kriechner, B., Muehlemann, S., Pfeifer, H., & Schütte, M. (2012). *Works councils, collective bargaining and apprenticeship training*. Bonn: IZA, Institute for the Study of Labour. IZA discussion paper; No 6497.

Krueger, D., & Kumar, K. B. (2004a, 2004b). "Skill-specific rather than general education: A reason for US-Europe Growth Differences?" *Journal of Economic Growth* 9:167-207.

Malamud, O., & Pop-Eleches, C. (2010). *General Education versus Vocational Training: Evidence from an Economy in Transition*. *The Review of Economics and Statistics*, 2010, vol. 92, issue 1, 43-60

McCoschan, A., Drozd, A., Nelissen, E., Nevala, A.M. (2008). *Beyond the Maastricht communiqué : developments in the opening up of VET pathways and the role of VET in labour market integration: consolidated final report*. Ecotec, March 2008.

McKinsey & Company (2011). *Greece 10 years ahead: defining Greece's new growth model and strategy: executive summary*. Athens: McKinsey and Company. Αναρτήθηκε από: http://www.mckinsey.com/locations/athens/GreeceExecutiveSummary_new/pdfs/Executive_summary_English_new.pdf.

Ministry of Education, (2015): *Athens: Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs*. Αναρτήθηκε από: <http://www.gsae.edu.gr/images/stories/plaisio.pdf>.

Mitrakos, T. (2013). : *Inequality and poverty: trends and challenges*. Presentation at the Centre of Planning and Economic Research (KEPE) workshop on social cohesion and the economic crisis, 30 May 2013.

Muehleman, T., & Worswick, C. (2010). “*Vocational education in Thailand: a study of choice and returns*.” *Economics of Education Review* 22(1): 99-107.

Neuman, S., & Ziderman, A. (2003). “*Vocational Education in Israel: Wage Effects of the VocEd-Occupation Match*.” *The Journal of Human Resources* 34 (2): 407-20.

Nikolaou, S.-M., Papa, M., Gogou, L., (2018). *Early School Leaving in Greece and Europe and Educational Inequality: Actions and Policies against Educational and Social Exclusion*. *European Journal of Social Science Education and Research*. Vol 5, No 1, 2018. DOI: 10.2478/ejser-2018-0024

OECD (2011). *Help wanted? Sizing up the challenge ahead: future demographic trends and long-term care costs*. In: *OECD (ed.). Help wanted? Providing and paying for long-term care*. Paris: OECD, pp. 61-84. Αναρτήθηκε από <http://www.oecd.org/els/health-systems/47884543.pdf>.

Ryan, P. (2012). *Apprenticeship: between theory and practice, school and workplace*. In: Pilz, M. (ed.). *The future of vocational education and training in a changing world*. Springer, pp. 402-432.

Σαΐτης, Χ., & Γουρναρόπουλος, Γ. (2001). *Η Αναγκαιότητα Προγραμματισμού για τη Δημιουργία Διοικητικών Στελεχών στην Εκπαίδευση*. *Νέα Παιδεία*, 99, 75-90.

Steedman, H., Wagner, K., & Foreman, J. (2005) ‘*The Impact on Firms of ICT Skill-Supply Strategies: An Anglo-German Comparison*’ Paper No. CEPDP0575
Center for Economic Performance, London School of Economics and Political Science Discussion Paper, June

Tsiplakides, I. (2017a). *Social class, performance in university entrance examinations and choice of studies in Greek higher education*. *European Journal of Social Sciences Studies* 2: 166-178.

Tsiplakides, I. (2017b). *Has the expansion of participation in higher education led to a decrease in socio-economic inequalities within it? The role of cultural and social capital*. *European Journal of Education Studies* 3: 250-261.

Σιώμοκος, Γ., & Βασιλοπούλου, Α. (2005). *Εφαρμογή μεθόδων ανάλυσης στην έρευνα αγοράς*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη

Wolf, A. (2011). *Review of vocational education: the Wolf report*. London: Department for Education and Department for Business, Innovation and Skills. <https://www.gov.uk/government/publications/review-of-vocational-education-the-wolf-report>.

Wolter, S., & Ryan, P. (2011). Apprenticeship. In: Hanushek, E.A. et al. (eds). *Handbook of the economics of education*. Amsterdam: North Holland, Vol. 3, pp. 521-576.

Φωτόπουλος, Ν., Γούλας, Χ., Ζάγκος, Χ., Κατσή, Α., Κόκκινος, Γ., Κορδάτος, Π., Μπουκουβάλας, Κ., Παληός, Ζ., & Πανδής Π. (2013). *ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ. Διερεύνηση της σύνδεσης της επαγγελματικής κατάρτισης με την απασχόληση*. ΚΑΝΕΠΙ-ΓΣΕΕ. Αθήνα

Πηγές από το διαδίκτυο

Οδηγοί Σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν.4186/2013 Αναρτήθηκε από: <http://www.gsae.edu.gr/el/toppress/1427-odigoi-spoudon-eidikotiton-iek-tou-n-4186-2013>, τελευταία πρόσβαση στις 28/7/2020)

Νομοθεσία

Νόμος 4186/2013 (ΦΕΚ 193/τ.Α΄/17-9-2013): «*Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις*».

Περιλαμβάνει διατάξεις για την αναδιάρθρωση του Γενικού (ΓΕΛ) και του Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑΛ), των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και της Ειδικής Αγωγής, ιδρύει τις Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) και τις Διευθύνσεις Δια Βίου Μάθησης (ΔΔΒΜ) και συμπληρώνει τις διατάξεις που αφορούν τα ΑΕΙ. Αναρτήθηκε από: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/N_4186_2013_fek193.pdf#page=19

Υπουργική Απόφαση 5954/2-7-2014 (ΦΕΚ 1807/τ.Β΄/2-7-2014): «*Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.)*».

Τροποποίηση Κανονισμού Λειτουργίας Ι.Ε.Κ. (ΦΕΚ 1245Β΄11.04.2017): *Τροποποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.)*. Αριθμ. Κ1/54877

Νόμος 4485/2017- ΦΕΚ 114/Α/4-8-2017: *Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις*.

Ερωτηματολόγιο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο Ρόλος των Καθηγητών ΙΕΚ στο Σύγχρονο Σχεδιασμό και Διοίκηση των Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Η παρακάτω έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Σκοπός της μελέτης αυτής είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με **τον Ρόλο των Καθηγητών ΙΕΚ στο Σύγχρονο Σχεδιασμό και Διοίκηση των Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων**. Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί είναι ανώνυμο και οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για το σκοπό της παρούσας έρευνας.

Εκτιμώμενος χρόνος συμπλήρωσης: 10 λεπτά

Ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συμμετοχή σας.

Με εκτίμηση

Τσόκολα Παναγιώτα

Δημογραφικά στοιχεία

1. Φύλο

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Άνδρας

Γυναίκα

2. Ηλικία

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

κάτω από 30 ετών 30 έως

39 ετών

40 έως 49 ετών

50 έως 59 ετών πάνω από

60 ετών

3. Έτη εμπειρίας στην εκπαίδευση

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

0 έως 5 έτη

6 έως 10 έτη

11 έως 15 έτη

16 έως 20 έτη

21 έως 25 έτη 26 έτη

και πάνω

4. Μορφή απασχόλησης

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Μόνιμος

Ωρομίσθιος

5. Εκπαιδευτικό επίπεδο

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Απόφοιτος Λυκείου
- Απόφοιτος Πανεπιστήμιου / ΤΕΙ
- Δεύτερο πτυχίο
- Μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα

6. Ποια είναι τα γνωστικά αντικείμενα που αναλαμβάνετε στα πλαίσια διδασκαλίας σας στο Ι.Ε.Κ.;

---

7. Διδάσκετε σε παραπάνω από ένα ΙΕΚ

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

8. Επιμόρφωση στις νέες τεχνολογίες

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Α' Επίπεδο Πιστοποίησης στις ΤΠΕ
- Β' Επίπεδο Πιστοποίησης στις ΤΠΕ
- Άλλο: _____

9. Ως εκπαιδευτικός επιλέγω το θεματικό περιεχόμενο του Προγράμματος μου.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
 Ισχύει αρκετά
 Ισχύει λίγο
 Δεν ισχύει καθόλου

10. Υπάρχει παιδαγωγική αυτονομία για να εισάγω καινοτόμες δράσεις στο πλαίσιο των μαθημάτων μου.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
 Ισχύει αρκετά
 Ισχύει λίγο
 Δεν ισχύει καθόλου

11. Ως εκπαιδευτικός επιλέγω, σε συνεργασία με τους εκπαιδευομένους, το θεματικό περιεχόμενο του Προγράμματος.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
 Ισχύει αρκετά
 Ισχύει λίγο
 Δεν ισχύει καθόλου

12. Δημιουργώ δικό μου εκπαιδευτικό υλικό και σημειώσεις για το μάθημα που διδάσκω.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
- Ισχύει αρκετά
- Ισχύει λίγο
- Δεν ισχύει καθόλου

13. Έχω τη δυνατότητα να παρέμβω στην διδασκόμενη ύλη, να τροποποιήσω τους στόχους ή τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσω κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
- Ισχύει αρκετά
- Ισχύει λίγο
- Δεν ισχύει καθόλου

14. Έχω μεγάλη συμμετοχή στην επιλογή της διδακτέας ύλης.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
- Ισχύει αρκετά
- Ισχύει λίγο
- Δεν ισχύει καθόλου

15. Είμαι ελεύθερος/η να χρησιμοποιώ εναλλακτικές διαδικασίες στη διδασκαλία μου.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
- Ισχύει αρκετά
- Ισχύει λίγο
- Δεν ισχύει καθόλου

16. Το πρόγραμμα σπουδών δεν μου δίνει μεγάλη ελευθερία

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
- Ισχύει αρκετά
- Ισχύει λίγο
- Δεν ισχύει καθόλου

Η υποστήριξη στην οργάνωση και υλοποίηση των προγραμμάτων

17. Δίνεται η δυνατότητα της εμπλοκής μου ως εκπαιδευτικός στην πρακτική άσκηση των σπουδαστών μου

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
 Ισχύει αρκετά
 Ισχύει λίγο
 Δεν ισχύει καθόλου

18. Είμαι ελεύθερος/η να είμαι δημιουργικός/ή στη διδακτική μου προσέγγιση.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
 Ισχύει αρκετά
 Ισχύει λίγο
 Δεν ισχύει καθόλου

19. Έχω μικρή συμμετοχή στην επιλογή της διδακτέας ύλης.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
 Ισχύει αρκετά
 Ισχύει λίγο
 Δεν ισχύει καθόλου

20. Δεν ελέγχω πλήρως το πώς οργανώνεται ο χώρος της αίθουσας.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
 Ισχύει αρκετά
 Ισχύει λίγο
 Δεν ισχύει καθόλου

21. Η διδασκαλία μου εστιάζει στους σκοπούς και τους στόχους τους οποίους επιλέγω εγώ.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
- Ισχύει αρκετά
- Ισχύει λίγο
- Δεν ισχύει καθόλου

22. Τα διδακτικά υλικά τα οποία χρησιμοποιώ στην τάξη μου επιλέγονται κυρίως από εμένα.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
- Ισχύει αρκετά
- Ισχύει λίγο
- Δεν ισχύει καθόλου

23. Μπορώ να επιλέγω τις δραστηριότητες διδασκαλίας στην τάξη μου

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
  - Ισχύει αρκετά
  - Ισχύει λίγο
  - Δεν ισχύει καθόλου
-

24. Στη διδασκαλία μου χρησιμοποιώ τεχνολογικά μέσα.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ισχύει πολύ
- Ισχύει αρκετά
- Ισχύει λίγο
- Δεν ισχύει καθόλου

Ανατροφοδότηση στην λειτουργία των προγραμμάτων

25. Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης του προγράμματος ;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μέτρια
- Λίγο
- Καθόλου

26. Υπάρχουν τρόποι προβολής των αποτελεσμάτων στην τοπική ή/και την ευρύτερη κοινωνία.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μέτρια
- Λίγο
- Καθόλου

27. Υπάρχει ενημέρωση των εκπαιδευτικών για επιστημονικές συναντήσεις, σεμινάρια, ημερίδες κ.ά. των τομέων ευθύνης τους.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μέτρια
- Λίγο
- Καθόλου

- 28 Είναι εφικτό τα ΙΕΚ να συνεργάζονται για θέματα επιμόρφωσης με φορείς π.χ. της πανεπιστημιακής κοινότητας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, με ειδικούς επιστήμονες κ.ά., ανάλογα με τις θεματικές των προγραμμάτων.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ
 Πολύ
 Μέτρια
 Λίγο
 Καθόλου

- 29 Η διοίκηση του ΙΕΚ ενθαρρύνει την ανάπτυξη υψηλών επιδόσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού στο έργο τους.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ
 Πολύ
 Μέτρια
 Λίγο
 Καθόλου

- 30 Λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού στις αποφάσεις που παίρνονται από τη διοίκηση του ΙΕΚ.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ
 Πολύ
 Μέτρια
 Λίγο
 Καθόλου

31. Είναι καλές οι σχέσεις μεταξύ του διευθυντή του ΙΕΚ και του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μέτρια
- Λίγο
- Καθόλου

32. Ως εκπαιδευτικός παρέχω ως προς τα θέματα συμβουλευτικής στον επαγγελματικό προσανατολισμό των σπουδαστών μου.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μέτρια
- Λίγο
- Καθόλου

33. Το πρόγραμμα σπουδών έχει σχέση με την αγορά εργασίας.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μέτρια
- Λίγο
- Καθόλου

- 34 Υπάρχουν και άλλες διαστάσεις του καθηγητή που πιστεύετε είναι σημαντικές και θα θέλατε να μας μιλήσετε για αυτές.

Τέλος ερωτηματολογίου

Ευχαριστούμε πολύ για το χρόνο και τη συνεργασία σας

Google